

Sid 2 **LEDAREN:** Det finns outnyttjad kunskap om vården i livets slutskede. Ett mer jämlikt vårdutbud kunde också ställa eutanasifrågan i nytt ljus.

TORSDAG 9 MARS. NR 10/2017

Religions-
dialog viktig
för världsfred
Sidan 5

Vi tar fram
radbandet
på bussen
Sidan 12

Många hot
mot barn med
albinism i Afrika
Sista sidan

Hemskola
Sidan 10

Glesbygdspräst är bristvara i Svenska kyrkan

Hälften av prästerna i Luleå stift går i pension före 2030.

En charmoffensiv för att rekrytera planeras. Svenska kyrkan sneglar nu på grannländerna – och Borgå stift.
SIDAN 4

**Farligt
med bara
en sanning**
Sidan 2

**Varför läser kristna
Gamla testamentet?**
Sidan 7

**Det finns mycket mer
än Mendelssohn**
Sidan 10

**Fastan ger möjlighet till
kulinariska upptäckter**
Sidan 6

LEDARE MAY WIKSTRÖM

Våga tala om den goda döden

IVECKAN diskuterade riksdagen medborgarinitiativet om legalisering av eutanasi. Ordväxlingen bjöd på starka känslor i plenum och kraftigt delade åsikter också inom partierna. Var det hela slutar är svårt att avgöra.

Eutanasidebatten har lyft upp den minst lika viktiga diskussionen om hur vi döer i vårt land i dag. Här är resurserna tyvärr ojämliga beroende på var man är bosatt. Det finns det en hel del outnyttjad sakkunskap om vården i livets slutskede att ta tillvara. Under fjolåret nådde projektet *Hyvä kuolema* (Den goda döden) cirka åttatusen deltagare som arbetar med sjuka och döende. Det är ett brett upplagt projekt, med allt från seminarier till regelrätt utbildning. Projektet finansierades bland annat av Gemensamt Ansvar och sträcker sig ända in på 2017. I slutet av året startade en lång utbildning av 27 personer, som i sin tur ska kunna utbilda andra när de blir färdiga i april i vår.

EN AV smärtpunkterna i vården, förutom den ständiga tidspressen, handlar om att det fortfarande är svårt att öppet tala om döden. Människor tas in på vårdinrättningar, där alla vet att de inte längre kommer att lämna dessa levande. Hur någon vill dö borde ingå i vårdplanen och naturligt kunna diskuteras under vårdens gång. Tyvärr är det inte alltid så, i stället har ämnet blivit tabu. Det konstaterade Riikka Koivisto, verksamhetsledare vid Koivikko-hemmet i Tavastehus, vid kyrkans mediefrukost strax innan initiativet överlämnades. Koivisto beklagade att detta tabu ofta lätt leder till ännu en omgång cytostatika. I stället för att patienten får utnyttja en god vård i livets slutskede och förbereda sig inför sin död, blir slutet en utsiktslös medicinsk kamp. Med en mera tillräcklig vård i livets slutskede kommer eutanasiifrågan i en annan kontext.

SJUKHUSPRÄSTEN och sjuksköterskan Virpi Sipola har mött frågorna i bägge rollerna under sitt yrkesliv. Hon hörde också till de tveksamma. Initiativet ligger i tiden, menar hon.

”Vi har en stark tro på att livet kan kontrolleras och att allt har en lösning som passar oss. Att själv bestämma är centralt.” Trots detta anser hon att ett införande av eutanasi skulle ge felaktiga signaler om åldrande och död. Det kunde antyda att det finns ett skede i livet när själva livet inte längre har något värde. Det förskjuter också perspektivet från en sanning som är svår att ta till sig: Livet är en lång process som slutar med döden. Inför den utgången växer frågorna, inte minst hos den som bär på en obotlig sjukdom. Vad ska hända med mig när jag blir riktigt dålig? Vem tar hand om mig? Redan nu finns det frivilliga som utbildats att möta de här frågorna i miljöer där de anställdas krafter och tid inte räcker till.

Den ensamhet som en döende känner botas inte med eutanasi. Det finns olika slag av lidande, och det själsliga lidandet riskerar att hamna i skuggan av en pragmatisk, om än ibland otvivelaktigt på många sätt barmhärtig, lösning.

May Wikström är chefredaktör för Kyrkpressen.

”Hur någon vill dö borde ingå i vårdplanen och naturligt kunna diskuteras under vårdens gång.”

PROFILEN: MARKUS EKHOLM

”Jag tror att det finns en känsla bland många kristna i dag att deras värderingar inte är helt och hållet accepterade.”

Vi måste skärpa oss nu

– Det skulle vara skittråkigt om alla tyckte som jag, säger journalisten Markus Ekholm och efterlyser större ödmjukhet – också hos journalister som rapporterar om värderingsfrågor.

TEXT OCH FOTO: SOFIA TORVALDS

– Jag har aldrig stuckit under stol med min kristna tro, men jag har inte heller lyft fram den speciellt aktivt. Det beror på att jag inte tror att jag är särskilt unik.

Markus Ekholm jobbar med debattprogrammet *Slaget* efter tolv och Obs debatt på Svenska Yle. Han är uppvuxen i en kristen familj, i en kristen tradition, han är kristen ”på ett okomplicerat sätt”.

– Vi lever i ett kristet land och åtminstone kulturellt sätt är nästan alla kristna. Jag klarar inte av att dra en gräns mellan den som är kulturkristen och den som är ”riktig kristen”.

I och med att han inte teoretiserat kring sin tro behöver han inte heller dela in folk i dem som är rätt och dem som är fel.

– Jag är väldigt nöjd med den lutherska kyrkan, för den tillåter en religiositet på min nivå. Om du ställer teologiska frågor till mig är svaret antagligen: jag vet inte. Var jungfru Maria en jungfru? Jag har ingen aning och för mig spelar det ingen roll.

Inte en sanning

När jag kontaktar Markus Ekholm är jag nyfiken på en kolumn han skrev för några år sedan, ”Kristen och idiotförklarad”, lödrubriken. ”En av mina mest missförstådda texter”, skriver han per e-post då vi kommer överens om en intervju.

– Folk trodde att jag hade ett behov av att komma ut som kristen, men det hade jag inte. Däremot tycker jag inte om att man slår stämplor på människor, och jag tycker inte heller om att det finns en enda sanning eller ett sätt att se på världen, för den attityden är farlig.

Då han tittar på sina kristna bröder och systrar inser han att det finns en massa åsikter och strömningar som han inte kan omfatta.

– Men det betyder inte att deras tankar är fel, bara att de är annorlunda än mina. Folk vill att människor ska vara som de själva, och blir ofta intoleranta mot dem som tycker annorlunda. Jag tycker det skulle vara skittråkigt om alla var som jag.

Han tror att diskussionen lätt polariseras när det gäller värderingar.

– Folk har en övertro på sina egna värderingar. Det är klart att det finns värderingar som för mig är universella, som jämlikhet och demokrati till exempel. Men jag efterlyser en viss ödmjukhet i förhållande till andra, och det gäller alla läger.

Han har aldrig upplevt tron som en tvångströja. Däremot ogillar han manipulation.

– En skräkupplevelse var skriftskolläggret, där vi gjorde en ”kristens resa” och skulle hålla fast vid ett rep som skulle representera den kristna tron, och så lurade djävulen i varje buske och

ville locka bort oss från den rätta vägen. Det kändes manipulativt, för min värld är inte så svartvit att djävulen skulle gömma sig i ett speciellt fenomen eller vara väsensskild från vissa människor. Det köper jag inte.

Idiotförklarad?

Tycker Markus Ekholm då att kristna ofta blir idiotförklarade?

– Jag tror att det finns en känsla bland många kristna i dag att deras värderingar inte är helt och hållet accepterade. Där tror jag att det behövs en öppenhet från alla sidor, att acceptera att det finns olika åsikter och trosuppfattningar och variationer på vad som är rätt och vad som är fel. Samtidigt finns ju motsvarande upplevelser också hos

KYRKPRESSEN REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör
May Wikström
tfn 040 153 0313
may.wikstrom@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Helsingfors
Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
tfn (09) 612 615 49/
040 831 6545
redaktionen@kyrkpressen.fi
Redaktionen i Österbotten
Norrmalmsgatan 21 A,

68600 Jakobstad
tfn 040 831 3599

Redaktörer e-post:
fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Ulrika Hansson
tfn 040 831 6322
Christa Mickelsson
tfn 040 831 6788
Johan Sandberg
(Österbotten)
tfn 040 831 3599
Nicklas Storbjörk
tfn 040 831 6545

Sofia Torvalds
tfn 040 831 6748
Webbredaktör:
webred@kyrkpressen.fi
Layout: Malin Aho
tfn 040 831 6902

Utgivare: Fontana Media Ab
Bank: Danske Bank
IBAN: FI34 80001301 158540
BIC: DABAFIHH

Paradbild: Sofia Torvalds

Tryck: Botnia Print, Karleby

ADRESSÄNDRING

Kyrkpressen är en gåva till dig från din församling!

I regel uppdateras din adress också i Kyrkpressens adressregister när du gör en flyttanmälan. I annat fall, vänligen kontakta **din församling**. Om du beställer Kyrkpressen privat kontaktar du oss: prenumeration@kyrkpressen.fi.

KYRKPRESSEN ANNONS

Annonsredaktör:
Erika Rönngård
tfn 040 831 6614,
annons@kyrkpressen.fi

Annonspriser:
Färg 2,05 €/spmm
Svart-vit 1,65 €/spmm
+ **Moms 24%**

Radannonser:
4,50 €/rad inkl. moms.
Familjeannonser:
1 €/spmm inkl. moms.

Lämna in din annons på kyrkpressen.fi helt utan extra kostnad.
För familje- och radannonser per telefon, mejl eller post tillkommer 5 euro i serviceavgift.

Annonsdeadline torsdagar klockan 12 veckan före utgivning.

Annonsförsäljning:
fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Ludvig Andersson,
tfn 044 050 3020,

Jonny Åstrand,
tfn (06) 347 0608,
eller 0500 924 528,
fax (06) 347 1018

Prenumerationspriser:
Finland & Norden 65 €
Utlandet 84 €

ISSN 0356-1275

andra grupper. Och jag tror ju inte att kristna är förföljda i det här landet. Vår kultur är kristen och kristendomen är en del av maktapparaten. De som upplever att det liberala samhället är hotfullt vet kanske inte riktigt vad det är att leva under verkligt hot.

Vilket är mediernas ansvar i debatten? Att polarisera ingår ju i uppdraget till exempel då du gör Slaget efter tolv.

– Grundinställningen måste vara att medierna beskriver olika uppfattningar så sanningsenlig som möjligt och att medierna inte ska vara en part. Om medierna medvetet driver en agenda har vi ett potentiellt problem.

I dag är världen är tudelad, både i Finland och utomlands. Publiken litat

MARKUS EKHOLM har jobbat som journalist hela sitt yrkesliv.

– Världens bästa jobb, säger han.

inte alla gånger på att medierna ger en riktig bild av världen.

– Det är ett symptom på att gränserna för vilka människor och riktningar som får uttala sig kanske varit för snävt tilltagna. Det borde finnas större öppenhet för oliktankande. Men det blir svårt i den polariserade värld där vi har gammaldags, traditionella medier som försöker upprätthålla någon sorts objektivitet, medan andra medier skiter i objektiviteten och kör en helt egen agenda.

Att tuga ihjäl åsikter och fenomen som man inte gillar tror Markus Ekholm är en taktik som fungerar dåligt.

– Journalister hade till exempel en väldigt skev bild av hur det skulle gå i det amerikanska presidentvalet. Vi lev-

de länge i tron att **Hillary Clinton** vinner. Jag trodde det också, men i slutskedet insåg jag att jag antagligen hade fel.

En orsak till den skeva världsbilden är att journalister ofta har väldigt liknande familje- och utbildningsbakgrund. Journalister har till exempel länge identifierat sig som medelklass.

– Nu håller medieindustrin på att förändras och den gamla löneslavsmedelklassen har inte längre samma status. Det betyder ju också att det kanske i själva verket är vi som är arbetarklassen. Det innebär att vi inte är en del av den överhet som vi på något plan identifierat oss med. Det är en ganska bra insikt, för vi har ju alltid ansett att vi ska vara på den lilla människans sida. Nu måste vi skärpa oss.

MARKUS EKHOLM

JOBBAR MED DEBATTPROGRAMMET SLAGET EFTER TOLV OCH OBS DEBATT PÅ SVENSKA YLE.

FAMILJ: FRUN CAMILLA, SOM ÄR PRÄST, OCH TRE BARN. FAMILJEN BOR I BORGÅ.

TYCKER OM ATT ARBETA I TRÄDGÅRDEN OCH OM ATT BYGGA SAKER.

Tre präster viger samkönade på Åland

ÄKTENSKAP. Tre präster i Mariehamns församling, **Maria Widén, Maria Piltz** och **Gunnevi Styrström**, har tillsammans beslutat att de viger samkönade par.

– För mig personligen är det här en självklar sak. Att kyrkan hänger efter sätter oss alla i en svår situation, säger kaplanen Gunnevi Styrström till Ålandstidningen.

– Vi tycker fortfarande att det är viktigt med allas rätt till kärlek och äktenskap. Vi kommer därför att säga ja till vigsel i kyrkan från den 1 mars, säger församlingspastor Maria Widén.

Kyrkoherden i Mariehamns församling, **Jan-Erik Karlström**, meddelar till Kyrkpressen att han sagt till prästerna i församlingen att saken diskuteras från fall till

fall om en situation där ett samkönat par vill ha vigsel i kyrkan uppstår.

Kyrkorådet i församlingen sammanträdde i går, onsdag, och diskuterade frågan.

– Prästerna kan inte redan nu ge löfte om att samkönade par får viga i kyrkorummet i Mariehamn, sa Karlström inför mötet.

Den fråga Jan-Erik Karl-

ström själv vill ställa de samkönade paren är följande: "Varför önskar ni kyrklig vigsel, trots att kyrkan inte har någon sådan ordning?"

– Hur diskussionen fortsätter vet ingen, i denna presumtiva situation, säger Karlström.

Under fjolåret förrätades, enligt Karlström i Ålandstidningen, endast sju

kyrkliga vigslar mot ett 30-tal borgerliga.

Enligt den enkät som de finlandssvenska dagstidningarna och YLE gjort bland prästerna i Svenskfinland var det endast tre präster i församlingstjänst som var redo att viga samkönade par. Totalt fjorton präster i Borgå stift svarade jakande.

CHRISTA MICKELSSON

Prästbrist i Svenska kyrkan

REKRYTERING. Svenska kyrkan har brist på präster, diakoner och pedagoger. I exempelvis Luleå stift kommer det att behövas 119 präster före år 2030. För att fylla behovet söker man också utomlands.

TEXT: JOHAN SANDBERG

Prästbristen är mest påtaglig i glesbygden och drabbar främst Härnösand, Karlstad, Luleå och Västerås stift.

Det är inte helt lätt att få grepp om helhetsbilden eftersom det saknas gemensamma uppgifter om antalet lediga prästtjänster i Svenska kyrkan. Det finns heller ingen klar bild över det verkliga behovet av präster i framtiden.

– Det är svårt att säga hur stort behovet är. Kyrkan förlorar medlemmar och frågan är hur många präster vi behöver i framtiden, säger **Robert Koss**, stiftsadjunkt med ansvar för rekryteringen i Luleå stift.

År 2014 hade Luleå stift 213 prästtjänster. Hälften av de prästerna är över 50 år och närmar sig alltså pensionsåldern.

– Ska vi ha lika många präster som vi har idag behöver stiftet 119 nya präster före 2030, säger Koss. Det betyder att vi behöver cirka nio nya präster per år. Årligen prästvigs sju, åtta präster i stiftet.

I Härnösands stift går fem till sex präster i pension årligen och fyra till fem nya präster kommer i deras ställe. I Karlstads stift är pensionärerna fyra till fem och nyanställningarna tre till fyra per år. I Västerås pensioneras mellan åtta och tio medan fem rekryteras varje år. I Västerås stift har man störst behov av präster i nordvästra Dalarna och i delar av Bergslagen.

– Jag har kollat med Svenska kyrkans utbildningsinstitut i Uppsala och Lund, där prästkandidater går sitt sista år, men där kan man inte se någon märkbar varelse sig upp- eller nedgång när det gäller antalet studenter de senaste åren, säger **Martin Larsson**, pressekreterare i Svenska kyrkan.

Bristen har att göra med flera faktorer. Koss nämner att antalet kristna minskar och därmed också kyrkans med-

”I bakhuvudet finns också tanken på att börja rekrytera präster från andra länder.”

Robert Koss

lemmar. Men han nämner också låga löner och att kyrkan inte varit tillräckligt aktiv i sin rekrytering.

– De flesta som arbetar i en församling är tidigare församlingsaktiva som i något skedet blivit tillfrågade om att börja arbeta i församlingen, säger Koss.

Rekryteringskampanj startar

I april och maj planerar Luleå stift en kampanj för att rekrytera nya anställda till församlingarna.

– Vi ska aktivt bli en mera rekryterande kyrka. Vi ska visa upp oss, delta i mässor och börja ställa församlingsaktiva frågan om de funderat på att börja arbeta i kyrkan. Som en del av marknadsföringen ska vi försöka ordna så att intresserade får provjobba i kyrkan.

Stiftet saknar inte bara präster utan också diakoner och pedagoger, alltså ungdomsledare.

– Det enda vi har gott om är kyrkomusiker, säger Koss.

För tillfället har ett kontrakt (prosteri) i stiftet tio vakanta prästtjänster.

Även i Sverige sker sammanslagningar av församlingar vilket minskar behovet av antalet kyrkoherdar. I Sverige går församlingarna ihop till pastorat som har gemensamt församlingsråd samt gemensam kyrkoherde, personal och egendom.

– I bakhuvudet finns också tanken på att börja rekrytera präster från andra länder, säger Robert Koss.

Redan nu sker den rekryteringen. I senaste nummer av Kyrkpressen annonserade Sävar-Holmöns församling efter en präst. Luleå stift ha nyligen fått präster både från USA och från Finland.

– De talar svenska men deras språkkunskaper måste förstärkas, säger Koss. Det är viktigt att de kan språket.

En som tvingats prutats på språkkraven är Koss' adjunktskollega **Ritvaelsa Seppälä** som ansva-

rar för stiftets arbete bland dem som talar mänskieli i Tornedalen och Kiruna.

– Vi har inte råd att prioritera kunskaper i finska även om det skulle behövas, säger hon.

Kiruna saknar ordinarie kyrkoherde, Pajala har en kyrkoherde och i Övertorneå har församlingen hittat ett sätt att jobba där en diakon avlastat kyrkoherden med att söka en del av det administrativa arbetet.

– I en del församlingar finns en assisterande kyrkoherde eller verksamhetsledare, säger Seppälä. Deras uppdrag är att sköta en del administrativa uppgifter för att frigöra kyrkoherden till att vara präst. Verksamhetsledaren kan vara en diakon.

Utbyte mellan kyrkorna i norr

Sävar-Holmöns församling 15 kilometer norr om Umeå söker en komminister (kaplan) i ordinarie tjänst. Det gör församlingen bland annat genom en annons i förra veckans nummer av Kyrkpressen.

– Jag förväntar mig att någon från Finland ska höra av sig, säger kyrkoherden **Per Rylander**.

Det är första gången församlingen annonserar efter en präst i Finland.

– För tillfället har vi inga präster från Finland, men min närmaste medarbetare är finländare. Jag har god erfarenhet av finländare.

Han konstaterar att kyrkorna i Sverige och Finland har mycket gemensamt.

– Här i Umeåområdet har vi haft ett starkt utbyte med kyrkan i Finland.

Rylander har hört om att det finns en arbetslöshet bland finskspråkiga präster.

– Men bland de svenskspråkiga prästerna i Finland är läget ett annat. Där råder närmast prästbrist, säger han.

Vakansen som Rylander nu vill fylla har varit ledigslagen en gång tidigare. Då sökte två personer.

– Men en drog sin ansökan tillbaka och den andra ville bara jobba halvtid. Vi behöver en präst på heltid.

Denna gång har han, hittills, fått en ansökan och löfte om en till. Ingen från Finland har hört av sig innan Kyrkpressen ringer upp.

Rylander beskriver Sävar-Holmö som en församling med en ung befolkning.

– Här hålls fler dop än begravningar. De flesta medlemmarna i församlingen pendlar till sin arbetsplats i Umeå.

Är det svårt att få präster också till Umeå?

– Med tanke på prästernas höga medelålder och de kommande pensioneringarna kommer vi att få ett underskott om tio år. Det är bara i de stora universitetsstäderna Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala som det inte finns någon brist, säger Per Rylander.

MEDLEMSRAS SVENSKA KYRKAN

Saknar uppföljning

I fjol lämnade nästan 86 000 medlemmar Svenska kyrkan. Men på kyrkans centralnivå finns inga uppgifter om orsakerna till medlemsrasen, skriver tidningen Dagen. Däremot sammanställer vissa

församlingar material om de orsaker medlemmarna uppgett på sina utträdesblanketter.

Dagen har gjort en enkät bland ett slumpmässigt urval kyrkoherdar för att reda ut om de följer upp utträdena. Ungefär hälften svarade att de registrerar begäran om utträde,

men inte gör någon uppföljning.

De kyrkoherdar som följer upp de medlemmar som lämnat församlingen gör det på olika sätt. En del kontakter bara dem de känner eller sådana som varit aktiva i församlingens verksamhet, andra kontaktar alla.

På Svenska kyrkans officiella utträdesblankett saknas fält där medlemmarna kan förklara varför de vill lämna kyrkan. En majoritet av kyrkoherdarna skulle önska att det fanns ett sådant fält. Men det finns inga planer på att införa ett sådant.

– En sådan fråga på en

formell blankett har bedömts kunna missförstås som ett krav, säger **Erika Bundin**, utvecklings- och planeringschef vid kyrkans kansliet i Uppsala, till tidningen Dagen.

Inte heller Finlands evangelisk-lutherska kyrka bokför orsaker till utträde.

– Det beror på att de

flesta utträder via nätsidan *Eroa kirkosta*, säger **Kimmo Ketola** vid Kyrkans forskningscentral till Kyrkpressen.

Men han påpekar att Kyrkans forskningscentral forskat i orsakerna, även om den senaste stora undersökningen gjordes för tio år sedan.

Brobyggande kräver fördjupning och respekt

DIALOG. Genom dialog blir den kristna en bättre kristen och muslimen en bättre muslim, säger Helene Egnell, som fick pris för sitt arbete för religionsdialog.

TEXT OCH FOTO: NINA ÖSTERHOLM

Helene Egnell från Centrum för religionsdialog i Stockholms stift säger att religionsdialog bygger på tre "F", där det första står för fred.

– Det finns ingen fred i världen om det inte råder fred mellan världsreligionerna. Det är viktigare än någonsin att jobba för just den freden eftersom de som vill konflikt ofta använder religionen som hjälpmedel.

Det andra F:et står för fördjupning – dialog är också ett sätt att lära känna sin egen religion bättre.

– De som är tveksamma till dialog är oftast rädda att det handlar om att ge avkall på den egna läran. Men egentligen är det tvärtom. Genom dialogen blir den kristna en bättre kristen, muslimen en bättre muslim och så vidare, säger Egnell.

När man ska förklara för någon annan vad som är viktigt för en själv måste man samtidigt tänka efter själv. Dialogpartnern kan också ställa frågor som ger nya perspektiv, vi har olika sätt att tänka.

– Be religious interreligiously! (Var interreligiöst religiös!) Inspirerad av det som andra har kan man känna en slags "helig avund", att se hur fin religion någon annan kanske har och själv glädja sig åt det.

Det tredje F:et står för fest. Enligt Egnell är det viktigt att ha roligt tillsammans eftersom det kan vara slitsamt med dialog.

– Tittar vi i den multireligiösa kalendern så märker vi att det finns något att fira nästan varje dag!

Dynamik och dynamit

Vid Centrum för religionsdialog i Stockholm jobbar två personer.

– Vi började vårt arbete med att besöka olika församlingar och göra en enkät i kyrkan där vi frågade hur de anställda möter medlemmar av andra samfund och vilka önskingar de själva har kring det arbetet.

Barnarbetet var ett delområde som genast steg fram: Många Stockholmsförsamlingar ordnar "öppen förskola", barngrupper som vem som helst kan besöka tillsammans med sitt barn under dagtid. Också kommunen och en del andra organisationer har liknande verksamhet, men det visade sig att särskilt muslimer prioriterade kyrkans

I SAMBAND med sitt besök i Helsingfors fick Helene Egnell som representant för Centrum för religionsdialog i Stockholms stift motta hedersbetygelsen "The Golden Rule-Award" som delas ut av Nätverket för Religionsdialog i Finland.

förskola framför de andra.

– Där finns åtminstone människor som tror på Gud, resonerade de enligt Egnell.

Samtidigt var det inte helt okomplicerat för församlingarnas barnledare. Hur ska de förhålla sig till de här barnen i arbetet?

– Ett av våra första projekt kring religionsdialog i Stockholm blev utbildningsdagar för dem som jobbar inom barnverksamheten.

Imamdebatten och flyktingar

Det första bakslaget för det svenska dialogarbetet kom 2010. Allt började med projektet "Tillsammans för Sverige". På Fryshuset, som är ett stort ungdomscenter, började man inse att religion är en viktig del av också ungdomarnas liv samtidigt som hälften av ungdomarna som rörde sig på centret var muslimer. Man började jobba interreligiöst och tillsammans med Svenska kyrkans församling på området anställde man en imam för ett projekt.

– Rubrikerna i media löd: Församlingen anställde imam, berättar Egnell och fortsätter: Sedan brakade helvetet lös.

Anställningen var enligt Egnell inte unik i sig men till skillnad från tidigare kom nyheten nu ut på bred front genom ett pressmeddelande. Debatten gick i de stora tidningarna och framför allt i Kyrkans tidning. "Kyrkan krattar manegen för muslimerna", löd en av rubrikerna. Det blev starten på en debatt som lever vidare också i dag. Nyligen fick alla bilar på parkeringsplatsen utanför Uppsala domkyrka ett flygblad under vindrutetorkaren med mycket kritisk text gentemot Svenska kyrkan.

Men Egnell lyfter gärna fram de goda erfarenheterna, som "Guds hus i Fisksätra".

– Fisksätra är en mångkulturell stadsdel i Stockholm. Svenska kyrkan verkar där, liksom en katolsk församling och muslimernas förening. Det finns en kyrka och en liten lägenhets-

moské, men muslimska föreningen vill gärna ha en egen moské.

De olika samfundens samarbetar kring skolan och driver ett diakonalt centrum tillsammans. Tanken är nu att moskén ska byggas intill kyrkan med en mellandel som skulle förena de bägge byggnaderna.

– Huset i sig är inte det viktigaste, men samarbetet som huset representerar.

Mottagande av flyktingar var en stor utmaning för Svenska kyrkan i fjol när cirka 140 000 människor kom till Sverige. Enligt Egnell gör många församlingar fina insatser för flyktingarna, men man är samtidigt ofta oförberedd på de interreligiösa frågorna.

– En del ser det som chans att missionera, andra är så rädda för just den biten att de inte alls vågar tala om tro, bara servera soppa. Här kan vi på Centrum för religionsdialog hjälpa med den diskussionen. Vi kan också vara ett stöd i exempelvis dopfrågor. Hur snabbt är det okej att bli döpt om man kommit som flykting? Det är nya, svåra frågor som vi måste ta itu med tillsammans.

"De som vill konflikt använder ofta religionen som hjälpmedel."

Helene Egnell

ÄKTENSKAP HELSINGFORS

Kai Sadinmaa anmäld

Domkapitlet i Helsingfors har tagit emot en anmälan mot prästen Kai Sadinmaa, som vigde två samkönade par och välsignade tre äktenskap i Helsingfors förra veckan.

Ritva Saario, lagfaren assessor vid domkapitlet i Helsingfors, berättar för tidningen Kotimaa att den privatperson som anmält Sadinmaa anser att denne begått tjänstefel och ber domkapitlet utreda frågan.

ADMINISTRATION RESULTAT

Nollresultat i sikte för Kipa

Ännu i fjol redovisade Kyrkans servicecentral Kipa ett verksamhetsbidrag på minus 2,6 miljoner euro. Men 2017-18 förväntas Kipa göra ett nollresultat.

Hittills har servicecentralen sedan starten 2012 redovisat ett underskott som täckts av överskottet från kyrkans centralfond. Enligt ecklesiastikrådet Leena Rantanen på kyrkostyrelsen går utvecklingen helt planenligt och församlingarna har redan nu nytta av systemet.

– Det ser ut som om de serviceavgifter församlingarna betalat är lägre än förväntat.

GUDSTJÄNST ASYLBESLUT

Asylbeslut läses upp i kyrkan

En rad lutherska församlingar har gått med i de finländska teatrarnas We see you-kampanj. Tanken är att läsa upp autentiska asylbeslut i kyrkan. Församlingarna använder samma material som teatrarna: nio negativa asylbeslut, rapporterar Aamulehti.

Ett tiotal församlingar deltar. De kommer att läsa upp asylbeslut särskilt söndagen den 2 april.

– Under fastan är det centralt att vända bort blicken från sig själv och mot dem som lider, säger diakon Kristiina Huotari i Olarin seurakunta i Aamulehti.

Var får du allt ifrån?

SERIE. I stunder av stillhet kan vi upptäcka hur Bibelns berättelser kan kopplas samman till det liv vi lever i dag. Det här är sista artikeln i en serie av Britta Herrmansson som handlat om livet här och nu.

MED RISK för att verka alltför upptagen av min egen person vill jag ändå få säga att den frågan inte är helt ovanlig. "Var får du allt ifrån?" Ja, vad ska man svara? Det är i sammanhang när jag talar offentligt som den frågan kan dyka upp. Det är ju samtidigt lite komiskt. Helt klart måste mina utläggningar komma från något annat håll än min egen hjärna. Det ligger liksom i andras förundran. Förvåningen över att jag lyckats berätta något så (hoppas jag) bra. Det är roligt att tänka på så där i efterhand. När jag lite generat tolkat frågan som att det nog var riktigt bra och samtidigt inser att det bor en rejäl förvåning i att just jag kunde få till något sådant. Det kan helt enkelt inte vara möjligt.

Så nu tänker jag passa på att berätta vad jag får en hel del ifrån. Det har liksom värkt fram, poppat upp eller stilla och försvunnet kommit i mina tankar och känslor i bibelläsning, bön, promenader och samtal. Ofta när jag är på retreat och är i stillhet. Så blir det till tankar för min egen inre vandring, så småningom kan en del som bearbetats också komma andra till del. Men också i vardagens olika mötesplatser, mitt i det liv som pågår kan vissa insikter ramla ner, bli verkliga och ta form. Men det behövs för min del i alla fall en del avskild tid för att formulera, tänka igenom och förstå vad som sker. Det är oerhört betydelsefullt i mitt liv att upptäcka Bibelns gamla berättelser rätt in i det liv som pågår just nu, här, i dag.

DET FINNS en berättelse i Lukasevangeliet fjärde kapitel om Jesus som tydligt visar en riktning. Han har på sin vandring återvänt till Nasaret, den plats där han växte upp, alltså är han på hemmaplan i någon bemärkelse. Han besöker synagogan, också det hemvant och självklart för honom, och får en bokrulle i sina händer. Han rullar upp den och läser från profeten Jesajas bok. Alla vänder sin uppmärksamhet mot honom när han avslutat sin textläsning. De väntar på vad han ska säga. Till en början tycker alla om det de hör, men sedan smyger sig tvivlet in. De ifrågasätter hans auktoritet och vem han egentligen är. Berättelsen slutar med att de i stor ilska driver honom ut ur staden och till branten av det berg som staden ligger på för att störta ner honom, enligt Lukas målande beskrivning.

SÅ STÅR det i texten:

"Men han gick rakt igenom folkhoppen och fortsatte sin väg" (Lukasevangeliet 4:30). Han viker inte undan, det finns en resning i hans kroppshållning som berättar om förankringen. Jesus vet vem han är och vad hans uppdrag innehåller. Därför finns också modet mitt i det sammanhang som är hemvant. Där de flesta känner honom som Josefs pojke, snickarsonen. Men han bär ett större uppdrag över sitt liv, en kallelse som är helt unik. Det är där han har sitt fäste. Det syns inte på ytan. I det grunda sammanhanget är han en av bygdens värtaliga söner. Men inte mer. Kanske jämförelsen med våra liv känns alltför avlägsen. Men något finns

NÄR JESUS återvände till sin hemstad Nasaret vändes beundran snabbt i ilska och Nasaréerna hotade störta honom för ett stup.

HANS STÄNDIGA besök i synagogan visar på en rutin som är viktig i hans liv. Grundad i det sammanhanget tar han ut en tydlig riktning. Han utgår från den plats där han har sin rutin. Men det blir nödvändigt att fortsätta, gå vidare. Folkets ilska ser ut att hindra honom i den fortsatta vandringen.

Ilksa kan i värsta fall binda och göra att man stannar i en förlamande rädsla och förvirring." Britta Herrmansson

här som är viktigt att ta vara på. Hållningen, förankringen och det som sker innanför allas blickar och färdiga bilder av vilka vi är. Det kan vara grannliga snabbt i ilska och Nasaréerna hotade störta honom för ett stup.

HANS STÄNDIGA besök i synagogan visar på en rutin som är viktig i hans liv. Grundad i det sammanhanget tar han ut en tydlig riktning. Han utgår från den plats där han har sin rutin. Men det blir nödvändigt att fortsätta, gå vidare. Folkets ilska ser ut att hindra honom i den fortsatta vandringen.

Ilksa kan i värsta fall binda och göra att man stannar i en förlamande rädsla och förvirring. Men det Jesus gör handlar i allra högsta grad om vem han är. Nära det stup som kan tyckas ifrågasätta hela hans existens vänder han sig om. Han möter det som hotar. Ser faran i ögonhöjd, anar gamla vänner som vänt i sin uppfattning om vem han är och betyder sedan barnsben i deras liv. Enligt folket har han gjort ett övertramp i synagogan. Han har gått över gränsen för folkets tolerans. Men han går rakt igenom folkhoppen och vandrar vidare. Han förblir inte stillastående, utan han vänder sig om och fäster blicken på det som hotar och går sedan rätt igem-

nom i den riktning som är hans. Vidare, framåt och ut till andra som får ta del av hans budskap. Jesus möter människor, faran som hotar och ilskan som sjuder. Han gör det på en nivå som inte är självklar. Särskilt inte i ett så trängt läge. Han möter i ögonhöjd och ser folket i ögonen. Så går han rätt igenom hopen och fortsätter sin vandring, berättar Lukas.

ATT MÖTA och bli mött i ögonhöjd är hela skillnaden för vårt sätt att gå vidare. Det finns flera exempel på hur Jesus möter människor på en nivå som gör att de kan råta på sig, möta blicken, känna sig accepterade och fram-

för allt inte hamnar i underläge. Maktens språk är ofta uppifrån. Så gott som alltid kommer den som utnyttjar sin makt på ett förödande sätt från det hållet och ser ner. Så gör inte Jesus. Både i ett läge där han själv är starkt ifrågasatt och där andra ifrågasatts väljer han ett annat plan. Den nivå som inte signalerar makt utan upprättelse. En nivå som säger: sträck på dig! Res dig upp och gå vidare. Låt ingen trycka ner dig, krossa eller förlöjliga dig. Gå med Jesus. Han känner dig. ■ BRITTA HERMANSSON

MOGNA VACKERT

I EN SERIE PÅ SEX DELAR SKRIVER BRITTA HERMANSSON OM ATT HITTA TJUSNINGEN I ATT LEVA SITT LIV HÄR OCH NU.

TEXTERNA ÄR ETT PLOCK UR BOKEN MOGNA VACKERT – MED RYTM, RIKTNING OCH RESSÄLLSKAP.

BRITTA HERMANSSON ÄR PASTOR I EQUENIAKYRKAN I SVERIGE. HENNES BÖCKER HAR GETTS UT AV FÖRLAGET LIBRIS.

Sockerfasta med avokadomousse

ÄTA TILLSAMMANS.

Att fasta från något kan vara både befriande och spännande. Jag tackar min sockerfasta för att jag upptäckte chokladmousse gjord på avokado.

TEXT: **BIANCA HOLMBERG**
FOTO: **ERIKA LINDSTRÖM**

Snart inleds den kristna kyrkans stora fasta. Att fasta innebär i den mest traditionella kristna bemärkelsen att avstå från mat för att satsa på sin relation med Gud. Naturligtvis kan man avstå helt och hållet från att äta under en begränsad tid och använda den tiden för att umgås med Gud i stället. Jag beundrar uppriktigt dem som klarar av det, men för mig som svimmar senast

efter ett dygn utan mat funkar det dåligt.

Min fastemetod är i stället att fundera över om det finns något som upptar mina tankar eller min tid på ett osunt sätt och tar bort fokus från det som är viktigt på riktigt. Och jag tror inte jag är ensam om min återkommande klassiker: mitt sockerintag. Men om jag avstår helt från alla slags efterrätter och godsaker händer det lätt att jag fixerar mig vid förbudet och konstant tänker på det jag inte får göra. Då är det inte så stor idé att fasta om syftet är att släppa tankarna på det jag annars tenderar fundera lite för mycket på.

Senast jag hade sockerfasta bestämde jag mig följaktligen för att tillåta mig själv att äta sötsaker där sötningsmedlet bestod av honung, banan, dadlar och annat intres-

sant som jag länge hade velat prova på men inte kommit mig för att testa. Det var något av det bästa jag hade gjort på länge, för jag upptäckte chokladmousse gjord på avokado. Jag kommer garanterat inte att sluta äta den bara för att min sockerfasta tar slut. Den innehåller visserligen en tesked vaniljsocker, men så mycket ansåg i alla fall jag att jag kunde lägga i trots min sockerfasta. Naturligtvis kan man även utelämna vaniljsockret om man vill.

CHOKLADMousse MED AVOKADO OCH BANAN

- 1 mogen avokado
- 1 mogen banan
- 3-4 msk kokosmjölk
- 2 msk honung
- 1 tsk vaniljsocker
- 4 msk kakao
- (1 krm salt)

OVANPÅ

- blåbär
- kokosflingor

• Mixa avokado och banan slätt med en stavmixer. Tillsätt resten av ingredienserna och mixa tills allt har blandats.

• Ställ i frysen i cirka en halv timme eller i kylan i några timmar. Servera med blåbär och kokosflingor.

CHOKLADMousse gjord på avokado kan vara riktigt gott.

PÅ TVÄREN MAY WIKSTRÖM

”Men jag gjorde ju som (jag trodde) du ville?”

Kyrkans folk knådar sin hållning till äktenskapet. I soppan av juridiskt, etiskt, teologiskt, samhälleligt, jämlikhetsbubbel bubblar medlemmarna (och många icke-medlem-

mar) med i koket. En del jublar, en del förfasas. En del argumenterar med hela sin övertygelse som insats – visa dem respekt, visa varandra respekt! Resten fyller sammanbitet sina flöden med maträtter och katter. Varför ska det göra så ont att brottas med sina eg-

na och andras övertygelser? Ibland glimrar det till i diskussionstrådar med en ny ton, en gemensam och outtalad insikt om att enda vägen framåt är samtalet. Men det är skört. En vass pil – ritsch, spindelnätet rämnar. Bland de tysta finns många som inte längre vet vad de

ska tänka och tro. De som, helt riktigt, påpekar att det kyrkan lärde dem för några decennier sedan inte längre gäller. Det plingar till i telefonen en kväll. ”Jag har i hela mitt liv varit medlem av min kyrka. Men hur kan jag spola bort min syn? Vart ska jag gå? Jag vet inte. Bli-

min plats i min kyrka tom?” Liknelsen om den förlorade sonen har en skugga. Han som alltid har varit hemma, som utmålades som en bitter, missunnas som inte klarar av Faderns generösa kärlek. Det är biligt att tolka honom så. Att känna igen smärtan över

regler som kastas omkull är svårare. Liknelsens Fader är större än (sina egna: så fräckt!) husregler. ”Allt mitt har redan varit ditt” säger han till den hemnavarande innan han slår ut armarna. Inget tas ifrån en. Fadern har sista ordet. Vad händer om vi tänker det så?

VÅGA FRÅGA

Gud leder ett folk rätt

• JAN-ERIK NYMAN är prost och pensionerad kyrkoherde och svarar på läsarförfrågor om tro och kyrka.

GT handlar om en exklusiv religion för ett utvalt patriarkaliskt judiskt folk där slaveri, månggifte och sträng lagstiftning av sharia-typ tillämpas. Som kristna tror vi däremot på förlåtelse och på alla människors lika värde oberoende av ras, folk och kön. Som lekman kan man därför undra varför GT ingår i en kristen bibel, den beskriver ju en för våra värderingar helt främmande religion.

DET ÄR ALLEDELES riktigt att Gamla Testamentet (GT) i stora stycken handlar om ett folk, vars stamfader på Guds uppmaning lämnar sitt land och förs till ett nytt land som Gud lovat honom. Vandringen för honom till Kanaan och Gud lovar honom att hans ättlingar skall bli ett stort folk.

Det är det folkets liv som de 37 böckerna i GT skildrar. Hur de etablerade sig, hur de levde och ordnade sitt samhälle. Men också hur de levde inför Guds ansikte, hur de bröt mot Guds vilja och hur de i ånger återvände till sin Gud. Hela tillvaron byggde på Guds bud och de äldstes stadgar som i många stycken reglerade livet in i minsta detalj, både det sociala och det andliga.

När vi nu läser Bibeln fastnar vi ofta på grymheterna som beskrivs där. Likaså grubblar vi över månggifte, slaveriet, straffen som skulle utdelas för olika synder och på de rigorösa bestämmelserna om gudstjänstlivet. Men många gånger missar vi att texterna ju ändå mest handlar om hur Gud genom både straff och välsignelser vill få sitt utvalda folk att inse vem han är. Guds handlande syftar till att föra ett vilsegånget folk på rätt väg igen.

Det var i den här trosmiljön både Jesus och hans lärjungar växte upp. De var ett med den församlingssamlingen på sabbaten för att läsa ur skrifterna. Skrifterna var i stor utsträckning de böcker vi har i GT. Varje gång Jesus i sin undervisning hänvisar till ”skriften” är det de gammaltestamentliga texterna han avser. I Nasarets synagoga läste han inför de församlade ur profeten Jesaja (Luk. 4).

Den läsningen och den tillhörande utläggningen visar hur GT och NT hör ihop. GT innehåller oerhört mycket som pekar framåt mot Messias, Guds Smorde, som skulle komma och befria sitt folk. Där i Nasarets synagoga klargör Jesus att han är den man väntat på.

Jesus förkastade inte lagen eller profeterna. ”Jag har inte kommit för att upphäva utan för att uppfylla” (Matt. 5). Hans dispyt med ”etablissemanget” handlade främst om att folkets ledare gjort bokstaven till norm på ett sätt som gjorde lagen och de äldstes stadgar till en veritabel tvångströja. Det fanns inte plats för den nåd och barmhärtighet som Jesus undervisade om.

Den kristna tron har sina rötter i judendomen. Mycket i NT skulle vara i det närmaste obegripligt om man inte hade tillgång till de gammaltestamentliga texterna, de böcker som Jesus läste och som är judarnas heliga skrift. Det talas i våra dagar mycket om vådan av ”historielöshet”. Den kristna tron skulle vara rätt ”historielös” utan GT.

Fråga KP:s expertpanel

I KP:s frågespalt besvaras frågor om tro och andlighet av präster i den lutherska kyrkan. Frågor om relationer, hälsa, familj och fostran besvaras av sjukskötare och kyrkans familjerådgivare. Redaktionen behöver ditt namn och dina kontaktuppgifter, men du kan fråga anonymt i tidningen. Redaktionen väljer och redigerar frågorna. Adressen är redaktionen@kyrkpressen.fi eller Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. Märk kuvertet ”FRÅGA”. Panelen besvarar frågor endast i tidningen.

HEMSKOLA. ”Mamma, nu går jag inte dit längre.” Det konstaterandet kan bli början på en helt annan slags skola än den vi flesta känner till.

Att gå i skola hemma

TEXT OCH FOTO: **ULRIKA HANSSON**

– Det finns några saker jag tycker skolan ska kunna uppfylla: Man ska ha kompisar, man ska lära sig något och det ska kännas bra att vara där. Redan om något av de här kriterierna uppfylls kommer man ganska långt. Men om inget av dem uppnås så blir det väldigt svårt. Då tycker jag inte att man ska utsätta ett barn för att vara i den situationen är ut och är in.

Det säger **Hanna Krogius**. Hon har periodvis i närmare tjuugo års tid ordnat hemskola för sina barn. Barnen är i åldern 10 månader till 21 år.

– I princip är jag en stor anhängare av grundskolan, säger hon och skratrar. Min mamma är pensionerad lärare och min äldsta dotter Sara studerar till lärare.

Dessutom jobbar hennes man som matematiklärare, och själv hade hon planer på att bli lärare innan barnen kom.

Skolan blev en besvikelse

Äldsta dottern Sara, som nu är 21 år, kunde multiplicera som tvååring och läste som treåring. Hon väntade med stor iver på skolstarten.

– Hennes besvikelse blev enorm när hon började.

Sedan följde några år av uttråkan och likgiltighet på grund av att hon hade behövt större utmaningar. Hon fick inte heller flytta uppåt en klass, även om hon klarat alla test, eftersom man i skolan ansåg att ålderskillnaden mellan henne och de äldre barnen skulle bli för stor. Och dessutom blev det svårt att hitta kompisar.

– Hon kom från ett helt svenskspråkigt hem medan de jämnåriga var tvåspråkiga, med en mycket starkare finska än svenska. Sara hamnade i en egen bubbla. Hon hade ständigt ont i magen och ont i halsen, för att hon helt enkelt inte ville gå till skolan.

– I trean fick klassen en ny lärare, och Sara mobbades av äldre flickor. Katastrofen var ett faktum. En dag sa hon bara: Mamma nu går jag inte dit längre.

Det var i det skedet som familjen Krogius inledde sin hemskola. Av fem skolbarn har endast Johan, i dag 19 år, helt och hållet gått vanlig skola. Alla de övriga har tidvis hemskolats. Alla har gått vanlig skola när de kommit upp i högstadietåldern.

– Barnen har fått välja själva om de vill gå i skola hemma eller kommunalt.

Frihet och ansvar

Hemskola är ganska fritt, åtminstone om allt fungerar som det ska. Man måste inte ha alla skolböckerna, och prov är inte obligatoriskt. Några vitsord och betyg får hemskolelever inte. Inför läsåret läser Hanna Krogius in sig på läroplanen och vad en elev, i det här fallet i trean, ska kunna.

– Vi träffar när skolans rektor en gång per termin och han vill att jag gör en egen läroplan. Det kan vara fråga om en A4-sida där jag preciserar på vilket sätt vi kommer att avvika från Utbildningsstyrelsens läroplan.

Alla har rätt att ha hemskola. Det enda man har är anmälningsplikt till rektorn i när skolan och kommunen.

– Hemskola är inte en orsak till barnskyddsanmälan, men tyvärr fungerar det inte alltid så. Jag känner sådana som nästan varit förföljda på grund av sitt val att ordna hemskola.

EN FIN relation mellan barn och förälder är väldigt viktigt om man väljer att ha skola hemma. Det intygar Hanna och Walter Krogius.

I trettonårsåldern har barnen i familjen Krogius valt att börja i vanlig skola.

– De har klarat sig jättebra. När Julia, i dag fjorton år, började i sjuan gick jag igenom med lärarna vilka saker hon inte kan, såsom lagspelsregler eller att skriva prov. Och en slöjdsal hade hon inte sett förrän hon började skolan. Men det var inga problem för henne med de inrutade dagarna, och hon hittade snabbt kompisar.

En vanlig dag

Just nu är det bara **Walter Krogius** nio år som går i hemskola.

– Det allra bästa med det är att det går i min takt. Det är liksom: okej nu har jag gjort det här, nu kan jag leka med lego, säger han.

Hans mamma håller med.

– Man går framåt i barnets takt. Man gör inte det man redan kan, och övar mycket på det man inte kan.

En vanlig dag för Hanna och Walter börjar med frukost någon gång mellan nio och tio.

– Sen säger jag ofta: nu tar vi fram matteboken, säger Hanna Krogius.

Hon berättar att hon sällan sitter bredvid, men hon finns i närheten. Om det dyker upp något nytt så går de förstås igenom det tillsammans.

– Allt går snabbare hemma. Det är inget väntande, förutom när jag måste sköta om lillasyster Louisa, och sådant han redan kan hoppar vi över. Så det blir cirka tre till fyra timmar skolarbete per dag. I matematik exempelvis godkänner jag inget annat än att de kan allt. I skolan går man vidare fastän det finns luckor i kunskaperna, och det kan ge problem senare.

Vissa dagar gör de inte alls något traditionellt skolarbete med böcker. Kunskap kan förvärfvas på många sätt.

– När man är mycket tillsammans och helt enkelt pratar med sitt barn kommer mycket av sig självt.

”Jag tror inte att skolan gör en mer eller mindre social. Däremot lär man sig att följa regler.”

Hanna Krogius

LEGO ÄR något av det bästa som finns tycker Walter Krogius. Utställningen på köksbordet är omfattande.

MUSIKEN ÄR viktig för familjen Krogius. Walter spelar i huvudsak violin, men både han och Louisa spelar gärna piano.

Efter några timmars hemskola är det lunch, och ofta plockar Walter sedan fram violinen och övar. Sedan får dagen forma sig lite som den vill. De kan gå på museum inne i stan eller åka till simhallen. Eller så umgås Walter med en jämnårig kompis som också hemskolas, några kilometer från Krogius radhuslägenhet i Esbo.

Hanna Krogius tycker att ansvars känslan vuxit i takt med att barnen fått lära sig att ta ansvar i lagom portioner.

– Det är de som ska lära sig, för sin egen skull. Det är inte jag som ska sitta och stuva i dem kunskap.

Och det blir sällan gnäll.

– Jag tycker inte att det blir så mycket tjat. Eller vad tycker du Walter?

– Nej, inte egentligen, håller han med.

Ingen kapprustning

Hanna Krogius har lyckats pussla ihop en komplicerad vardag, med olika deltidjobb för egen del, stor familj, hobbyer och hemskola. Just nu jobbar hon deltid som körmamma i barn- och ungdomskören Tapiolan kuoro.

– Men visst har jag varit väldigt stres-

sad ibland. När min man Edward, som är diplomingenjör, blev uppsagd från Nokia, som så många andra under krisåren, gick jag helt in i väggen. Jag oroade mig så mycket för ekonomin. Under fyra månader hade vi ingen inkomst alls, eftersom köerna till arbetslöshetskassan var så långa. Jag funderade om jag ska köpa mjölk eller toalettpapper. Och det året önskade sig barnen ingenting i julklapp. Det var hårt att ta. Men sedan dess har vi klarat oss.

Familjen har periodvis varit aktiva i Andreaskyrkan i Helsingfors.

– Tron har gett mig en tillit till att saker löser sig när det är svårt. Jag minns speciellt före julen det året när Eddi slutade på Nokia. Då ringde diakonissan från Esbo svenska församling och frågade om hon får komma med en korg med julmat till oss, hon hade hört att vi har många barn. Hon kom med korgen och dessutom pengar för julklappar till barnen. Det om något var ett riktigt bönesvar.

Enkel och hälsosam basmat och kläder från loppis har varit det recept familjen följt. Och det har inte funnits möj-

lighet för barnen att delta i någon materiell kapplöpning med klasskompisar.

– Vi har pratat mycket om det med våra barn. Och när det stått mellan nya grejer eller att ha mamma hemma har de föredragit att ha mamma hemma.

Den sociala biten

Den klassiska frågan som Hanna Krogius ofta får svara på är hur barn som går i hemskola klarar sig socialt sett.

– Jag tror inte att skolan gör en mer eller mindre social. Däremot lär man sig att följa regler. Jag känner till barn som gått i hemskola och är extremt blyga, men det skulle de antagligen vara i skolan också. Och kanske må sämre i den miljön.

Hemskola tror hon fungerar för i princip alla barn.

– Barn vill av naturen lära sig. Men vart tar entusiasmen vägen som en sjuåring känner vid skolstarten? Jag tror att skolan tar död på den i något skede.

Däremot passar hemskola inte alla föräldrar, tror hon.

– Om man som förälder har en massa problem med sig själv och har svårt

DET ÅTERSTÅR att se om Louisa 10 månader väljer att gå i hemskola.

att ta hand om sitt eget liv är hemskola inte någon bra idé. Och om man måste ordna hemskola på grund av till exempel dålig inneluft eller mobbning är utgångspunkten inget vidare.

Relationen mellan barnet och föräldern är avgörande om man har hemskola.

– Förhållandet till barnet är väldigt viktigt. Man måste komma överens och vilja umgås.

HEMSKOLA

- **Det är** i första hand Utbildningsstyrelsens läroplan som gäller för barn i hemskola, inte närskolans läroplan.
- **Innan man** inleder hemskola har man anmälningsplikt till närskolan och kommunen.
- **Kontakten till** och kraven från närskolan varierar från kommun till kommun.
- **Hemskola ska** inte ge ökade kostnader för familjen, men det finns inte något ekonomiskt stöd för hemundervisning.
- **Böcker, vitsord** och prov är inte obligatoriska. Däremot behöver barn som gått hela grundskolan hemma tenta för att få ett avgångsbetyg från nian.

BRÖLLOPSDAGEN ÄR en stor och viktig fest. Att välja musik till vigseln kan vara svårt, för alternativen är många. FOTO: PIXABAY

Musiken väljs i samråd

VIGSEL. Musiken till en av livets största fester väljs i samarbete med den kantor som spelar vid vigseln.

– Vi försöker alltid träffa brudparet i förväg för att diskutera musikvalet, säger Lisen Borgmästars, kantor i Jakobstad.

TEXT: CHRISTA MICKELSSON

Vilken musik ska spelas vid vår vigsel? Den frågan går många blivande brudpar och grannar på. På Alla hjärtans dag tidigare i år ordnade Jakobstads svenska och finska församlingar en kväll där blivande brudpar fick bekanta sig med olika typer av bröllopsmarscher och musik.

– Vi ville erbjuda dem som ska gifta sig en chans att lära

sig mer om vad det finns för olika möjligheter, berättar Lisen Borgmästars, som varit kantor i Jakobstads svenska församling sedan 1996.

Tidpunkten var vald med tanke på de många sommarvigslarna.

– De som ska gifta sig har säkert bokat kyrkan redan och vi ville vara ute i god tid.

Den bröllopsmarsch som allra flest par tar till i Jakobstad är Mendelssohns bröllopsmarsch.

– Här i trakten finns den högt på listan. Men det finns också musik som kommer och går. På senaste år har många brudpar till exempel önskat sig Pachelbels kannon i D-dur.

Den är ursprungligen skriven för stråkar, men fungerar också på orgel.

– Ibland har vi också haft andra instrumentalister som spelat med.

Målet är att alla som gifter sig ska diskutera valet av vigselmusik med kantorn.

– Jag tycker att det är viktigt att vi kan träffas ansikte mot ansikte och inte bara sköta saken per telefon eller via sms. Det är bra att få diskutera musiken med brudparet och komma överens. Antingen tar brudparet kontakt själva eller så kontaktar vi dem i god tid.

Ofta känner brudparen inte till vilken slags musik det finns att välja på.

– Därför är det bra att träffas så vi kan presentera olika typer av musik.

Det händer allt oftare att kantorn får förslag på ny-skriven och mer ovanlig vigselmusik.

– I dagens läge finns det information överallt och många har på internet hittat något de tycker att låter bra, men som det kanske inte finns några orgelnoter till.

I de fallen säger Lisen Borgmästars att hon först vill se noterna.

– Jag bekantar mig med dem och efter det kan jag ge ett utlåtande.

Levande musik

Musiken måste inte spelas på orgel.

– Kantorn kan också sitta vid pianot. Men majoriteten vill ändå att orgeln ska brusa på deras bröllopsdag.

Inspelad musik kan vara okej i en del församlingar, men i Jakobstads församling föredrar kantorerna levande musik.

LISEN BORGMASTARS kan spela på upp till fyra vigslar en sommarlördag. FOTO: JOHAN SANDBERG

– Eftersom vi är där så vill vi också att musiken ska vara live.

En vigsel är en gudstjänst och därför är det också naturligt att det sjungs psalmer.

– En del väljer psalmerna noggrant, andra har inte så stor skillnad. Den vanligaste vigselpsalmen är *Gud se i nåd till dessa två*, en jättefin vigselpsalm.

Det finns många psalmer som passar, det behöver inte uttryckligen vara en vigsel-

psalm. Många väljer också att ha solosång under vigseln.

– Många tror att det måste vara solosång under en vigsel, men det går lika bra utan. Det är upp till var och en hur man väljer att göra det. Många har någon i sin bekantskapskrets som sjunger en solosång. Vid behov kan också kantorerna hjälpa till med att hitta en person som kan sjunga solo, om brudparet så önskar, säger Lisen Borgmästars.

Bach ett säkert kort

Lisen Borgmästars säger att det bästa med vigslar är att få vara med och dela glädjen med brudparet. En sommarlördag kan hon ha upp till fyra vigslar per dag. Den musik hon själv helst spelar är traditionell klassisk musik.

– Bach är alltid ett säkert kort, till exempel *Preludium i F-dur*. Min personliga favorit är Johan Helmich Romans *Sinfonia da Chiesa*.

Brudparen kan fritt komma med förslag, men eftersom en vigsel är en gudstjänst behöver kantorn ta i beaktande vad som är lämpligt och vad som inte är det.

– Självtänker jag att vi vid en kyrklig vigsel är inför Guds ansikte och det får gärna märkas i allt det vi gör i vigseln.

NÅGRA POPULÄRA VIGSELMARSCHER

- Felix Mendelssohn: Bröllopsmarsch ur *En midsommarnattsdröm*
- Erkki Melartin: *Prinsessa Ruusunen*
- Richard Wagners: *Brudkör ur Lohengrin*
- Johann Sebastian Bach: *Preludium i F-dur*
- Marko Hakanpää: *Trumpettissävelmä*

Prepkurs inför äktenskap
5-7.1 2018 Merilä lägergård
Redskap för livet, om kommunikation, konfliktlösning, ölikheter & kärleksspråk. Gåvotips! För par i vigselsockar & nygifna.
www.pedersonsforsamling.fi/aktenskap

Brudklänningar och accessories till din stora dag

Body Basics

Gammelvägen 4, 64250 Närpes • Tidsbokning tel.nr. 0419102636

**Behöver Ni utrymme för festen,
Kom så ordnar vi resten.**

- * Lunchbuffé vardagar kl. 10.30-14
- * Pizza-meny vardagar från kl 15 fram till en timme innan stängning
- * 60 sittplatser i restaurangen och 36 på terrassen
- * Vi erbjuder också Ala cartemeny och privatbeställning vid behov.
- * Catering

Ring, så ordnas det!

Restaurang **Marina's** Ravintola

Södra Terjärvvägen 10, Terjärv
045-804 7898,
www.restaurang-marinas.fi

Den perfekta drycken till festen...

STALLHAGEN

Stallhagen är ett mikrobryggeri på Åland som har bryggt öl av hög kvalitet sedan 2004.

Getavägen 196 AX-22410 Godby
www.stallhagen.com

Ny serie!

AURA BOTANICA

HANDPRESSAD SAMOANSK KOKOS- OCH ARGANOLJA.
Det är inte bara tradition, det är en fråga om kvalitet. Utan silikon, utan sulfater det är inte ett alternativ, det är vår garanti.

KÉRASTASE PARIS

Kérastase förenar det oförenliga. **ÄNTLIGEN** sammansmälts en exklusiv upplevelse med nya höjder av **NATURLIGHET** och **EFFEKTIVITET**.

Hårvård med 98% naturligt ursprung.

Tidsbeställning ☎ 723 0592

KOHINOOR

Går i bröllopstankar?
Vi har utställning av Stiliga Vigslingor torsdag 9.3

Nygårds UR-GULD

Närpesvägen 14. Närpes
Tel.06-224 2022

Bröllops- & Festmässa

Kristinahallen, Kristinestad lö 1.4 kl. 11-18

Välkomna att söka inspiration till sommarens viktiga fester och bröllop

På scenen bl.a.

- modeshow brudklänningar
- Axxell Lappfjärd
- Sommarens skönhetsrender

Anmäl er som utställare före 19.3:
mh.show@outlook.com
bbshoesandbridal@yahoo.com
sara@studio-sara.fi

ANKI'S HÅRSTUDIO

Vi finns på facebook! Köpmansg. 18, JAKOBSTAD

kika's

Vasæspanaden 14
65100 Vasa
Tel. 044 5038 083

Nu i Vasa! Den helt naturliga skönhetsalongen som erbjuder dig högklassig naturlig hudvård och make-up!

Vaskiluodon Ruokala
Vasklot Matservering

Smakliga luncher vardagar kl. 10.30-14.45

Catering inför vårens och sommarens fester

Skeppsredaregatan 3, Vasa, Tel. 050-5431528

Solfästingvärd

Vi ordnar FESTEN!

www.sulva.fi
Tel. 050-5163999

För festliga tillfällen korrekt klädd i **Mörk kostym**

Experten på herrekipering Välkommen!

KLÄD Vilke

Även måttsydda

Östra Långgatan 46 B, Kristinestad.
Tfn 0400 780 500.

Må-Fr 10.00 - 17.00, lö.10.00-13.00. Andra tider enligt överenskommelse.

Jurlique

INIKA ORGANIC

esse

www.kikas.fi

Kikas

Kikas.fi

Inga konstigheter! Endast naturliga behandlingar och produkter för naturlig skönhet! Tidsbokning också via nätet!

natural green beauty and spa

Bröllopsfotograf

Fångar de viktigaste **ÖGONBLICKEN** från förberedelse till fest

Fotograf Jessica Lindgren 050-5342092
foto.jessica.lindgren@gmail.com

CATERING TILL SOMMARENS FESTER & KALAS

Kontakta oss!

040-3575232
bistro.narpes@gmail.com
www.bistrocafe.fi

Bistro

Vi ordnar med maten och lägger fram faten!

Till fest & vardag

- smakliga luncher varje vardag 11-13
- à la carte restaurang för 100 personer
- catering, allt från större fester till hemmamiddagar
- smörgåstårter
- söta tårter
- café & kiosk
- lossglass
- goda pizzor
- grillmat

Uffes Vi har öppet 7 dagar i veckan tfn.727 2255 Purnovägen 471, Purno www.uffes.fi

UR- OCH GULDSMEDSAFFÄR SMEDLUND
KELO-JA KULTASEPÄNLIKE

Storgatan 15
68600 Jakobstad
info@smedlunds.fi
tel. 06-7231152

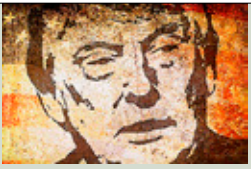
öppet vardagar 9-18 och lördagar 9-14

Stort urval Schalins vigsel- och förlovningsringar från oss!

De vackraste upplevelserna växer med tiden. Välj ett genuint hantverk för ett långt förhållande. **schalins.se**

SCHALINS OF SWEDEN

ELLIPS

Fasta från Trump?

Amanda Audas Kass skriver på sin blogg att hon inför påsken 2017 kommer att fasta från tre saker: slösurfande efter klockan 21, slentrianmässigt köttätande och shopping (inte ens underlakan trots att det bara finns ett som är helt).

Den rad som verkligen drabbar mig är ”slösurfande efter kl. 21 på kvällen”. Slösurfande är inget jag har problem med normalt. Jag brukar alldeles utmärkt kunna avhålla mig från kvällssurfande och fördjupa mig i en bok i stället.

Men sen blev **Donald Trump** USA:s president. Efter den dagen har jag (likt en varg som gått för länge utan mat) kastat mig över varje intressant artikel om Trump i Washington Post, New York Times eller Politico. Morgontidningens analyser möter jag med en gaspning: jag vet ju redan allt. Jag måste ständigt tömma browserminnet för att komma åt fler gratisartiklar (jo, jag har hemska dåligt samvete över det – vem ska stöda god journalistik om inte journalister?).

Och när jag läser att Trumps tal till kongressen var en framgång känner jag – o fasa! – en liten, liten besvikelse.

Jag har inte orkat frossa i det egna landets politiska skandaler. Jag har inte på allvar orkat sätta mig in i hur flyktingar behandlas i mitt hemland eller vad som händer med dem som inte beviljats asyl.

Däremot har jag varje kväll orkat vältra mig i den nyvalda presidentens felsteg. Tillräckligt långt borta. Tillräckligt konstigt. Tillräckligt underhållande.

Inte vår president, inte vårt land, tack och lov.

Ja, det börjar verkligen vara dags att fasta från Donald Trump.

■ SOFIA TORVALDS

Ett vackert verktyg för

BÖNEKRANS. Är det lättare att be med hjälp av en bönekrans? Kp:s redaktör testade daglig bussbön med bönepärlor och blev lite lugnare och lite mer koncentrerad.

TEXT: SOFIA TORVALDS
FOTO: NICKLAS STORBJÖRK

Våra blickar möts i morgonbussen. Han, den mörkhåriga skäggiga mannen, svänger vårdslöst med sitt stora radband i trä, som om det var ett par våta handskar, men genast då han hittar en plats sätter han i gång: sluter sina ögon, mumlar. Kanske uttalar han Guds 99 vackraste namn, som man gör i muslimsk bönetradition.

Själv är jag mycket mer diskret. Efter experimenterande har jag fastnat för att helt enkelt använda **Martin Lönnebos** frälsarkrans, det vill säga bönepärlor i form av ett armband. Jag bär pärlorna runt min högra armled, vänstra handens fingrar omsluter pärlorna en efter en, så att jag till slut har jobbat mig igenom hela raden. Bara den som sitter intill mig kan kanske, om han är uppmärksam, sluta sig till vad det är jag sysslar med på vägen mellan Esbo och Helsingfors: ber.

Jag vill inte väcka uppmärksamhet. För den som vill ha ett andaktsliv i ett sekulariserat land kan det vara en lättnad att Bibeln fastslår: ”Var noga med att inte utföra era fromma gärningar i människornas åsyn, för att de skall lägga märke till er.”

Nej, jag stänger så gärna in mig i min kammare. Och just nu är min kammare den här bubblan av privat utrymme: en fönsterplats på buss nr 150, en halvtimme till jobbet, en halvtimme hem.

En kroppslig rit

På katolska kyrkans hemsida står det: ”Rosenkransbönen är ett möte mellan det yttre och det inre, mellan den muntliga och den betraktande bönen.”

Min katolska kusin **Sara Torvalds** förklarar det så här:

– Medan fingrarna pillar på pärlorna och en del av hjärnan är upptagen med den rätt mekaniska repetitiva bönen frigörs en annan del av hjärnan till meditationen av mysterierna. Som vanligt är kyrkans erfarenhet lång och vis: vi är fysiska och våra hjärnor klarar av mer än en sak samtidigt, så se till att kropp och hjärna redan är sysselsatta för att inte lockas från det som är det centrala.

Bönekransarna, radbanden, är en urgamal tradition som förekommer

DET FINNS olika typer av bönekransar: här Martin Lönnebos frälsarkrans och en ekumenisk bönekrans.

i många olika religioner. De som ber med hjälp av pärlor – katoliker, muslimer, buddhister eller en vanlig lutheran som jag – gör det för att pärlorna, dessa gripbara föremål, hjälper oss att samla våra tankar.

”Att använda ett radband är att utföra en kroppslig rit”, skriver Martin Lön-

nebo i den lilla boken *Frälsarkransen*.

När vi som ber i bussen låter pärlorna löpa mellan våra fingrar flyttas vi bort från snöfallet på Västerleden.

”Du är gränslös, du är nära”, mumlar jag. En kort stund är jag inte i bussen, jag är med Gud.

– Jag tror att när vi använder flera sinnen, när vi känner pärlan mellan våra fingrar och ser hur den ser ut, hjälper det oss att fokusera, säger **Maria Sundgren-Lillqvist**, kognitiv psykoterapeut.

Samtidigt påminner hon om att det är normalt och naturligt att våra böner ständigt avbryts av andra tankar.

”Att använda ett radband är att utföra en kroppslig rit.”

NU I POCKET!

Cajsa Tengblad
Prestationsprinsessan
Min revolt mot duktigheten

”Det finns en risk att vi ägnar hela livet åt att försöka förtjäna ett värde vi redan har”, skriver Cajsa Tengblad, som vågade sluta sträva efter att vara tillräckligt duktig.

Libris 8,00

Owe Wikström
Det bländande mörkret
Att upptäcka den stora glädjen

Wikström reflekterar kring människans sökande efter Gud och skriver insiktsfullt om den stora glädje och förvåning som kan överväldiga den som drabbas av den Helige.

Libris 8,50

Britta Hermansson
Möten som berör
En guide till Lukasevangeliet

Läkaren Lukas berättar om Jesu liv i ett pärlband av möten i ögonhöjd. Det är berättelser om en Gud som möter människan i livets alla situationer.

Libris 8,50

andliga övningar

Ett sätt att be

Du kan använda vilka pärlor som helst som bönekrans, också ett vanligt armband. Låt din bön inspireras till exempel av den meditation Tiina Kristofersson skrivit för sina bönekransar. Den bygger på element som används vid våra högmässor.

Korset: I faderns, sonens och den heliga Andens namn (gör ett korstecken med bönekransen).

Pärta 2: Syndabekännelse. Bekänn din synd tyst för dig själv och be om förlåtelse.

Pärta 3: Be Jesusbönen: Herre Jesus Kristus, Guds son, förbarma dig över mig syndare.

Pärta 4: Be Fader vår.

Småpärlorna 1-4: Säg tyst för dig själv vid varje pärla: Herre Jesus Kristus, låt ditt ansikte lysa över mig.

Förbönspärla 1: Be för människor eller saker som du tror att särskilt behöver välsignas. (Upprepa detta vid alla småpärlor och förbönspärlor.)

På väg tillbaka mot korset:

Pärta 4: Sjung Sanctus tyst för dig själv: Helig, helig, helig herre Gud allsmäktig. Himlarna och jorden är fulla av din härlighet, Hosianna i höjden! Välsignad vare han, som kommer i Herrens namn. Hosianna i höjden!

Pärta 3: Be Jesusbönen: Herre Jesus Kristus, Guds son, förbarma dig över mig syndare.

Pärta 2: Sjung tyst för dig själv Agnus dei: O Guds lamm, som bär världens synd, förbarma dig över oss. O Guds lamm, som bär världens synd, förbarma sig över oss. O Guds lamm, som bär världens synd, giv oss din frid.

Avslutning, korset: I faderns, sonens och den heliga Andens namn (gör ett korstecken med bönekransen). Amen.

– Vi ska inte vara så hårda mot oss själva. Om tanken flyger iväg, då får den göra det.

Den som har problem med att få orostankarna att skingras ger hon rådet att pricka in en grubbelstund varje dag.

– Det är ju sällan de positiva tankarna som besvärar oss, utan de negativa. Negativa tankar stoppas effektivast med en aktivitet – till exempel promenad.

Andlig gymnastik

Mitt nya liv med bönekransen började efter jullovet. Jag ville bevara det lugn jag uppnått under semestern och fre-

da en timme varje dag åt något annat än oro och planer för dagen.

Efter sju veckor har bussbönen blivit rutin. Bönerna har jag nappat än här och än där: ibland följer jag Martin Lönnebos anvisningar, ibland bitar av den meditation som utformats av bönekransstillverkaren **Tiina Kristofersson**, ibland sjunger jag en Taizé-sång för mig själv.

Poängen är inte att följa ett visst mönster, en viss rutin, men poängen är att ha en rutin. Poängen är inte att rabbla upp ord medan tankarna sysslar med dagens program, utan att vara uppmärksam på just de orden, just då.

Det är svårt. Det kräver övning och koncentration. Att be eller meditera är andlig gymnastik: ju mer du ber, desto mer vill du be.

Och vad har då hänt i just mitt liv efter att den här rutinen infördes? Jag har blivit lite lugnare, lite mindre bekymrad.

Jag har lite bättre samvete eftersom jag faktiskt ber för alla de människor och bekymmer som jag föresatt mig att be för.

Och det viktigaste: det är lättare att tro på Gud när man umgås med honom en timme varje dag.

Hur klart man ser bakåt

BOK

Ett barns memoarer

Författare: Anders Larsson

Förlag: Schildts & Söderströms 2017

adventskalender man längtat efter hela dagen. (Känsla av skuld.) Andra dagen är pappa på dåligt humör och man vågar inte säga att ens finger är i

Minns du hur det var att vara barn? Jag läser **Anders Larssons Ett barns memoarer** och plötsligt minns jag verkligen, som vi minns då en god berättelse lockar fram en känsla som en gång uppfyllde oss till bredden.

Ja, tänker jag. Så var det att vara barn. Sådan var världen: full av hemliga tecken och koder, fullt förståelig för oss som tolkade den, och sällan synkroniserad med den värld de vuxna levde i och som de verkade tolka på ett annat sätt.

Anders Larsson skriver om en värld som gick förlorad på många olika plan, eftersom berättelsen slutar med att slakthuset där hans pappa jobbar läggs ner och familjen flyttar någon annanstans.

Vi som läst så långt vet hur mycket som försvinner i den flytten. Det är inte bara den efterlängtdade bollen på Johanssons gård och vännen Barbro, längre upp på gatan, hon som är snabb och teknisk och vet nästan allt. Det är rädsorna, den längtan vi bär på och som blir en annan på nya ställen, ja, allt det runt omkring oss som gör oss till oss själva, för som barn definierar vi oss mer i förhållande till omgivningen än vi gör när vi är vuxna.

Det har att göra med barnets sårbarhet. Alltid offer för vuxnas nycker, men sällan missnöjd. Ena dagen möter man pappa vid kiosken och han köper plötsligt den

kläm mellan bildörren. Men nu ska ni inte tro att det här är en tragisk bok, för det är den inte, i själva verket ser den tillbaka på sitt objekt, pojken Lasse, med ömhet och glädje.

Berättelsen varvas med glimtar ur det liv som levs nu: författaren och hans fru ligger vakna på natten i ångest över viktiga papper som ska kopieras på morgonen, de reser tidigt under turistsäsongen och väntar på att det blir påsk och restaurangerna ska öppna.

Det vuxna berättarjaget besöker sin gamla pappa och märker att något har skiftat i deras relation – ett eko från den stund då Lasse ser sin pappa på stan av en slump, så annorlunda då han är separerad från familjen ("Så ser han alltså ut när han inte är med oss"), och deras ömsesidiga förlägenhet slutar med att pappan köper inte bara en adventskalender utan också en chokladkaka.

Men om adventskalenderepisoden blir en sådan som pojken ständigt återkallar i minnet, som den lyckligt älskande minns sin första träff, frågar författarjaget vilka fjäll det var som föll från pappans ögon när han i 90-årsåldern såg på sin son med lite mindre värme. Frågan pojken ställer sig är kanske: Vem är jag? Tycker jag om mig?

Ett barn kan nästan treva sig till ett svar bara genom att se sig omkring.

■ SOFIA TORVALDS

ANDERS LARSSON frammanar en svunnen kontinent i boken "Ett barns memoarer". Träffsäkert, tycker Kp:s recensent. FOTO: CATA PORTIN

Påven prisar svensk integration

INTEGRATION. Sveriges demokratiminister **Alice Bah Kuhnke** är ett lyckat exempel på integration. Det säger påven **Franciskus** i en intervju med den katolska tidningen Scarp de Tennis.

I intervjun poängterar påven att Sverige är ett föregångsland när det gäller att ta emot flyktingar, inte bara under den senaste flyktingkrisen utan under en lång-

re tid. Han påpekar att Sverige tog emot många flyktingar från Latinamerika under 1970- och 80-talet.

– Under militärdiktaturen i Buenos Aires brukade vi se på Sverige som ett positivt exempel, minns påven under intervjun.

Franciskus påminner också om att Vatikanen gett husrum åt två syriska flyktingfamiljer.

Theresa May fastar från chips

FASTA. Den brittiska tidningen Christian Today har sammanställt en lista över vad en rad brittiska kändisar planerar att avstå ifrån under fastan.

Premiärminister **Theresa Mays** talesman meddelar att premiärministern kommer att avstå från chips. "Jag vet inte hur många chippsäsar premiärministern konsumerar per vecka,

FOTO: UK HOME OFFICE

månad eller dag, men hon kommer att ge upp dem", uppger källan.

Popstjärnan **Nathan Sykes** skriver på Twitter att han aldrig framgångsrikt klarat av att avstå från något under fastan, så i år är han ambitiös och avstår från människor.

Londons borgmästare **Sadiq Khan** är muslim och sparar sin fasta till rama-

dan, men på Twitter påminde han om att fastan inleddes med askonsdagen och att den är en period av fasta och reflektion för många Londonbor.

Också polisen i Avon och Somerset kom med ett förslag inför fastan: "Kan du inte bestämma dig för vad du ska fasta ifrån? Vår topprekommendation: kriminalitet."

PSALMVÄVEN MARS

1	V	2	Ä	3	I		4	Z	5	C	6	G		7	O	8	U	9	S	10	K	11	T	12	Y	13	P	14	R	15	Å	16	M	17	F				
18	V	19	B	20	X		21	E	22	J		23	H	24	P	25	Ä	26	O		27	K	28	I	29	N		30	S	31	R	32	M						
33	V	34	D	35	H		36	U	37	Y	38	T		39	O	40	G	41	A		42	I	43	C	44	K	45	Å	46	L	47	U	48	J					
49	D	50	A			51	Å	52	I	53	U		54	X	55	S		56	Ä	57	H			58	Y	59	N	60	J	61	R	62	O						
63	V	64	K	65	Å		66	T	67	S	68	D	69	E	70	V	71	Y	72	K		73	U	74	M	75	J	76	C	77	G	78	Y	79	U				
80	I	81	R	82	N		83	X	84	T	85	F		86	L	87	M	88	V	89	H	90	C			91	D	92	Z	93	G								
94	Ä	95	Y	96	U	97	P	98	O			99	A	100	K	101	E	102	L	103	S			104	C	105	J	106	O	107	G	108	B	109	Å	110	I		
111	U	112	V	113	N			114	R	115	A	116	D	117	Z			118	F	119	S			120	E	121	I			122	Å	123	U	124	N	125	Y		

Konstruerat av ANN HUSMAN

- A Har medeltiden kallats
41 115 50 99
- B Internetprotokoll kort
19 108
- C Kommer i tidningen
76 43 104 5 90
- D Bin i klunga
34 91 49 116 68
- E Kallades förr filfras
69 21 101 120
- F Ett trumfkort
118 85 17
- G Var med i "Riddarfalken från Malta"
107 40 93 6 77
- H "Jag tror att det blev bom, fader Allan"
57 23 89 35
- I Äger
121 3 42 52 80 28 110
- J Liten skogssjö
48 105 60 22 75
- K Numera densitet
10 100 44 27 64 72
- L Widerberg, författare
102 46 86
- M På krucifix
87 16 32 74
- N Nordisk havs- och sjöfartsgud
29 59 124 82 113
- O Stad i Österbotten
7 106 98 62 26 39
- P Plötsligt med med
97 24 13
- R En som det kan bli något av
61 81 114 14 31
- S Lyxar till träyta
103 67 9 55 119 30
- T Vågar
38 66 11 84
- U Inhägnad
111 8 53 36 73 47 79 123 96
- V Vistas sportiga mycket
70 18 33 63 1 112 88

- X Är mullrande röst
20 83 54
- Y Omtyckt tätting
125 12 78 58 95 71 37
- Z Så här - - - blir det ljusare
92 117 4
- Å Bokföringsbegrepp
65 15 51 109 45
- Ä Har sin rodnad
2 94 122 56 25

PSALMVÄVEN

Fyll i de ord som sökes på raderna A-Ä. Motsvarande siffra i kombination med radens bokstav finns i rutfältet upptill. Flytta över bokstäverna så att den första bokstaven på rad A motsvarar A41, den andra A115 o.s.v. Den färdiga texten i rutfältet bildar en psalmvers. De första bokstäverna i raderna A-Ä bildar psalmens namn.

Oftast håller sig Psalmväven till den nya psalmboken, men för att det ska vara klurigt kan det ibland hända att vi använder oss av en äldre version av någon psalm.

Rätt svar på förra Psalmväven är psalm 578, vers 3, som börjar med orden "En ny kropp skall Gud där giva." Vinnare i förra Psalmväven är: Birgitta Nynäs, Kronoby, Jouko Hyle, Piki och Kurt Sandvik, Jakobstad. Grattis! Prשבöckerna kommer på posten.

VINN
BÖCKER!

SKICKA IN!

Skicka in din lösning till Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors senast 28.3.2017. Märk kuvertet "Mars-psalmväv". Bland de rätta svaren lottar vi ut tre bokpris. Lycka till!

Psalms nr. och vers i Psalmboken:

Som börjar med orden:

Namn & adress:

MARKNAD

KÖPES

Gör livet lättare
SÄLJ ÅT LASSE & MIA
dödsbon, lösöre
tfn 0500 418 303

UTHYRES

Nätt etta i Munkshöjden.
Ledig 1.4. Kontakta Martina
050 5710315

BERÄTTA OM DIN FÖRSAMLING!

Den här sidan finns till för dig. Roliga verksamhetsidéer, festliga jubileum eller en viktig gemenskap. Skriv, fotografera och berätta om vad som händer i DIN församling! Skicka in din artikel till redaktionen@kyrkpressen.fi. Redaktionen väljer och redigerar materialet.

I MIN FÖRSAMLING

FINLANDS STÖRSTA FÖNSTER- & DÖRRLAGER

BILLIGASTE!

LEVERANS GENAST!

NORDIC sale

Granvägen 1, 68555 Bosund
T. 721 0111, sale@nordicsale.fi
www.nordicsale.fi

Syncenter

SLUTSPURT PÅ REANI!

Bågar fr... **-50%**
Bågar fr. **0€**

Ogonläkare och optiker-tjänster hos oss! Lediga tider! Beställ tid!

NYKAABI SYNCENTER
Topeliusespl. 12, tel. 06-722 0770
öppet: må-fre 10-17

KING TOURS

Påskresa till Malta
13-17.4, 990€
I Luthers fotspår
24-28.4, 889€
Historiska och vackra Albanien
4-11.9, 1270€

Samla ihop en grupp och fråga offert
info@kingtours.fi, (0400 438854)
www.kingtours.fi

Viilligt gott!

Mellanmåls *lycka*

ALANDS MEJERIET 1921 2017

Orolig mage?

Sunwic®
IBS

Känslig tarm - IBS

Var tionde finländare lider av känslig tarm (IBS) utan fastställd diagnos. Typiska symptom är uppsvälldhet, diffusa magbesvär luftbesvär, förstoppning eller diarré.

Sunwic IBS är ett livsmedel för speciellt medicinskt ändamål för kostbehandling av känslig tarm (IBS) och förstoppning.

I hälsokostaffärer och på apotek.

1960
Valioravinto

www.valioravinto.fi

Martins Resor

FÄRÖARNA, Ny resa	10-15.6	6 dgr	2.280 €
GÖTA KANAL	15-18.6	4 dgr	1.380€ 4 platser kvar
HURTIGRUTEN	3-9.8	7 dgr	2.180€
KANADA	31.8-16.9	17 dgr	5.980€
KINA RESAN	15-24.9	11 dgr	2.780€
SYDAFRIKA	2-14.11	13 dgr	3.980€

Läs om alla resor på
www.martinsresor.ax

eller ring mig på 0457 344 1132
eller mån-fre 9-16 på 018 23 215.

Kom ihåg reseförsäkringen!
www.alandia.fi/sv
ALANDIA FÖRSÄKRING

axtours.ax

UNIK FINLANDSSVENSK KRYSSNING
PARADISISKA SEYCHELLERNA

3 - 11 NOVEMBER 2017

ombord på bekväma M/Y Pegasus

Vi gör strandhugg på natursköna öar, vandrar med lokala guider som inviger oss i naturens hemlighet och simmar i den azurblå oceanen. Vi besöker några av världens bästa stränder, grillar i havsbrynet och bekantar oss med Seychellernas undervattensvärld när vi snorklar i de grunda lagunerna. Vi börjar vår kryssning på Mahe och tar oss vidare till bl a Praslin, St. Anne Island, Curieuse, Aride och La Digue. Finlandssvensk reseledning. Möjlighet till förlängning på Mahe.

Pris från 3995 €

För mer information om reseprogram, bokningsvillkor och kostnader, se www.axtours.ax

Axtours.ax Ab | Storgatan 14 | Tel: +358 18 512 17 | groups@axtours.ax

INKAST NINA ÖSTERHOLM

Hjälp mig!

MIN KOMPIS gamla pappa somnade in och på gammaldags vis flyttade barn och barnbarn i hos den nyblivna änkan för några dagar för att hon inte skulle behöva vara ensam. Jag vet inte hur jag själv skulle reagera i motsvarande situation, om

halva slakten flyttade in hos mig mitt i chockläge, men så här utifrån sett känns deras omsorg fin och varmhjärtad, gammaldags på något sätt.

Samma känsla fick jag när jag hörde hur min mammas granne stuckit sig in med färdigt bredada smörgåsar när hon hörde att mamma var förkyld. Alltså inte en påse snabbgröt eller lite yoghurt, utan smörgåsar på hembakat bröd med pålägg, upplagda på en bricka. Fint och varmhjärtat och lite gammaldags.

Och märk väl att detta inte handlar om någon bygemenskap där traditioner, släkt- och grannskap effektivt hyvlar ner trösklarna till gemenskap. Bägge exemplen kommer från Helsingfors, vår anonyma huvudstad där människor effektivt springer förbi varandra i ständigt pågående rusningstid.

Själv är jag ganska dålig på att ta emot hjälp - och det tror jag inte är en egenskap förbehål-

len varken stads- eller bybor. Vi vet ju alla att här i Finland ska man klara sig själv, bita ihop och kämpa på. Duktiga barn gråter inte när de slår sig. Vad är det egentligen för fel på oss? Varje gång jag avböjer ett erbjudande om hjälp så känns det ju innerst inne fel. Jag blir lite ledsen och den som erbjudit sig blir i värsta fall generad.

DET HÖLL på att gå riktigt toktigt några dagar före jul när jag och sexåringen släpade hem en julgran från närbutikens granförsäljning. Vi måste ha sett för sorgliga ut för det tog inte länge förrän en ung pojke på cykel saktade in bredvid oss och frågade om han fick hjälpa till.

Min förvridna ryggmärgsinstinkt ropade neeeeej, men för en gångs skull vann förnuftet över folktraditionen och jag lämpade tacksamt över barreländet till honom. Jag fick leda cykeln och killen från Irak bar vår julgran ända hem till dörren. På vägen fick jag veta att han redan hunnit bo i flera länder, talade sex språk och att finska i själva verket inte är så svårt - arabiska däremot! Han berättade också att han tycker om att hjälpa människor, att han brukar försöka hjälpa någon varje dag. Jag vågade inte fråga hur hjälpen tas emot här i Finland, men jag hoppas att han inte fått alltför många arga blickar som svar.

Som tack för kraftansträngningen fick pojken den största chokladasken jag kunde hitta i vårt köksskåp. Han verkade bli glad. Jag var också glad över att julgranen anlant hem i ett stycke. Men kanske ändå gladast över att det finns så snälla och hjälpsamma helsingforsare, mitt i den ständigt pågående rusningstiden.

Nina Österholm jobbar med information i kyrkan i Helsingfors.

REFORMATIONSÅR EUROPATURNÉ

Långtradaren stannar i Åbo

I november 2016 startade den reformationslångtradare som reser via olika platser i Europa som haft betydelse för reformationens spridning. I långtradaren samlas berättelser om reformationens spår

i sammanlagt 19 länder. Onsdagen den 15 mars står långtradaren på domkyrkotorget i Åbo. Det blir den 43 hållplatsen och den enda i Finland.

I Åbo kan man ta del av berättelser om den finländska kulturens och andlighetens rötter genom en multimediautställning. En

del av berättelserna åker sedan med långtradaren för att i maj nå den sista hållplatsen i Wittenberg där reformationens världsutställning hålls 20.5-10.9.2017.

Kring besöket i Åbo byggs en dag för berättelser om våra rötter. I domkyrkan finns en utställning

med skolbarns berättelser om sina egna rötter. På Åbo universitet ordnas ett internationellt seminarium om hur reformationen format kulturen och samhället tidigare och idag.

Dagen når sin höjdpunkt med en Gemensamt Ansvar-konsert i Åbo domkyrka.

RADBYTET BO-GÖRAN ÅSTRAND

Vi måste söka en hållbar väg

De senaste veckorna har varit turbulenta både inom kyrkan och i samhället. Även om vi alla visste att den 1 mars skulle göra samkönade äktenskap möjliga, verkar det som om diskussionen kom igång brådstörtat och sent. Nu står det emellertid klart att vi är delade i denna fråga, vilket kan ses tydligt hos prästerna, kyrkans medlemmar och i hela samhället. Den här tudelningen har funnits redan länge, men nu är den synliggjord.

Det är mot den här bakgrunden som kyrkomötesinitiativet om en utvidgad äktenskapssyn ska förstås. Initiativet som hittills är undertecknat av 15 kyrkomötesombud, bland dem tre från Borgå stift, tar den befintliga situationen på största allvar. Det handlar om hur vi också i fortsättningen ska kunna leva och verka tillsammans i samma kyrka. För om vi på riktigt tror att vi är förenade i Kristus går det inte an att låta inställningen i en fråga av etisk na-

”Det handlar om hur vi också i fortsättning- en ska kunna leva och verka tillsammans i samma kyrka. För om vi på riktigt tror att vi är förenade i Kristus går det inte an att låta inställningen i en fråga av etisk natur vara kyrkosplittrande.”

tur vara kyrkosplittrande.

Det är värt att lägga märke till att bägge åsiktsgrupperingarna använder Bibeln som grund för sin ståndpunkt och att bägge grupperingars syn på äktenskapet till största delen sammanfaller. Det är ju inte så, att initiativtagarna skulle ha glömt sin Bibel eller ha för avsikt att införa en helt ny äktenskapssyn.

De som inte kan godkänna samkönade äktenskap läser Bibeln på ett sådant sätt att utsagorna om homosexualiteten bokstavligen förs över till vår tid och därmed omöjliggörs ett bejakande av ett homosexuellt förhållande. De som däremot kan godkänna ett samkonat förhållande uppfattar Bibelns avvisande ord

om homosexualiteten till att gälla brottsliga och förnedrande handlingar som inte har något med en ömsesidig, kärleksfull relation att göra. Här står alltså uppfattningarna mot varandra. Och det måste vi leva med och respektera, vilket också tydligt framhålls i initiativet. Som kristna borde vi ha alla förutsättningar att klara av det.

Dessutom förhåller det sig så, att bägge åsiktsgrupperingar förenas av i grunden samma äktenskapssyn. Oberoende av syn på samkonade äktenskap, handlar äktenskapet om löftet om kärlek, trohet och vilja att tjäna varandra i livets alla lägen. När det i initiativet talas om en utvidgad syn på äktenskapet innebär det

alltså inte att en ny äktenskapssyn skulle införas, utan just detta att också samkonade par ska få dela samma löfte och bäras av Guds kraft i vardagen. Att ge rum för denna grupp är inte det samma som att vända upp och ned på äktenskapsbegreppet.

Oberoende av synsätt borde vi också vara förenade i respekten för homosexuella människor. Vår tro på Gud som skaparen förenar oss i uppfattningen att varje människa är mycket värdefull och att vi inte ska göra skillnad på människor. Vår tro på Jesus Kristus förenar oss i uppfattningen att frälsningen gäller alla och att vi alla är beroende av Guds barmhärtighet. Vår tro på den helige Ande gör oss övertygade om att var och en har fått gåvor till att tjäna varandra med. Därför har vi heller inte rätt att stänga ute någon.

Borde inte detta räcka till för att vi tillsammans ska söka en hållbar väg framåt? *Bo-Göran Åstrand är kyrkoherde i Jakobstads svenska församling och en av de 15 undertecknarna till kyrkomötesinitiativet*

GEMENSKAP SPLITTRING

En osynlig social kod

Under tonårstiden hörde jag ett talesätt som väckte en viss avsky inom mig. ”Var äin me sett och lessare me anat.” För mig så återspeglar detta talesätt den uppdelning av människor som sker i min hembygd. Nu när jag flyttat hemifrån frågar jag mig ifall vi på riktigt är så olika som människor att ett sådant talesätt kan vara sant?

När jag tänker tillbaka på Larsmo och min uppväxt dyker några frågor upp inom mig.

– Varför blev skillnaderna plötsligt så tydliga på något vis när man kom till högstadiet?

– Vi har tre laestadianska bönehus i Larsmo. Hur kommer det sig att jag aldrig varit inne i ett av dem?

– Varför hade vi inga laestadianska familjebekanta och varför lekte jag inte med laestadianska barn på fritiden när jag var liten?

Nu när jag blivit lite äldre känns dessa skillnader smått främmande. Då jag jobbat med laestadianer eller delat ett kvällspass under andjakten har jag insett att vi sist och slutligen är väldigt lika.

– Vi bor i Larsmo
– Vi tycker om ”att vara på sjöön”.

– Vi tycker om att ”faa ti skäre på hälje”.

– Vi tycker om att vara aktiva inom sport och andra utomhusaktiviteter på fritiden.

Men trots dessa likheter känns det som att det finns en osynlig social kod som tar vid när arbetsdagen är slut, när dagens jakt är avslutad, när klockan ringt och skoldagen är slut.

Undantagen existerar och jag vet om dem som aktivt rör sig över dessa osynliga gränser. Men fortfarande sker dessa uppdelningar och det känns inte som att uppdelningarna skulle bli färre, ibland snarare åt andra hållet: de blir fler. Jag önskar att det skulle vara på ett annat sätt men jag vet ej hur man skulle kunna göra någonting åt det. Om någonting så måste vi komma över den osynliga sociala koden och tala med varandra.

CARL-WILHELM STENMAN
Larsmo

RED: KP hakar på och bjuder i nästa nummer på ett samtal i bönehuset mellan skribenten och en laestadiansk Larsmob.

HOMOSEXUALITET JÄMSTÄLLDHET

Namnet Jesus i oss

De Guds Ord som pekar på Kristus, genom dem ska resen av Bibeln silas.

Vem är Guds Ord? Jo, Kristus är Guds Ord. Och i Bibeln kämpar acceptans av slaveri, att sälja döttrar till män, månggifte, att aga barn och hustrur och att nedlägga kvinnor för att underställas män, mot Kristi kärlekslag där vi är jämställda oberoende av kön, etnisk härkomst och samhällsklasser.

De passusar som handlar om homosexuella i Bibeln varnar endast för avarter som gäller oss alla, för att köpa eller sälja sex, eller för att förtrycka varandra och för avgudadyrkan i religiösa ceremonier. Och, som knappast behöver påpekas för varje tänkande och smart människa, det här gäller också heterosexuella. Samma varningar. Inget undantag för Borgå stifts prä-

”För i Kristus kan inte våld och förtryck existera. Där förtryck existerar är inte Kristus.”

ter. Ni får inte heller göra sådant som det varnas för gällande homosexuell tematik i Bibeln, även om ni kanske är 110 procent heterosexuella. Hora inte. Köp inte sex. Sälj inte sex. Underställ inte era intimparters. Ligg inte med era älskade, som män låg med kvinnor på Gamla testamentets tid – för att förtrycka och bevisa sin överställdhet. Var jämställda i Kristus Jesus. Älska varandra med den kärlek som älskat oss först – Guds kärlek – där den homosexuella kärle-

ken också är en reflexion av gudskärleken, den sexuella mångfalden också en spegling av Gud. Vi är Guds avbilder, alla. I den jämställda och icke-förtryckande kärlekens namn. I Jesu namn.

Om vi är jämställda. Om. Inte annars. För i Kristus kan inte våld och förtryck existera. Där förtryck existerar är inte Kristus, men en ödslig tomhet som fylls med maktanspråk, så som att missuna bön, vigsel och välsignelse med kärlekspar som vill lova trohet och kärlek inför Guds ansikte, kvinna till kvinna, man till man.

Könstillhörighet eller sexuell läggning är helt enkelt inte den högsta prioriteten i Kristusgemenskapen, Kristus är.

MONIKA PENSAR
RegnbågsMissionen

ÄKTENSKAPSLAGEN SPLITTRING

Välkomna men välsigna inte alla

Ska kyrkan hålla fast vid sin gamla syn på äktenskapet? Ska kyrkan gå in för att viga samkonade par, med rätt för enskilda präster att då frånga den principen? Eller ska kyrkan helt avsäga sig vigselrätten? Jag, som helt vanlig församlingsmedlem, har med stor oro följt med den senaste tidens diskussioner. Personligen anser jag det irrelevant om kyrkan behåller eller avsägar sig vigselrätten. Det avgörande är om vår lutherska kyrka verkligen tänker gå in för ett system som godkänner och välsignar samkonade äktenskap.

Kyrkdörrarna har alltid stått och ska förhoppningsvis fortsätta stå öppna för alla! I kyrkbänken får vi allihopa samsas med våra fallenheter, personligheter och olikheter. Inför Guds ansikte hamnar vi alla under definitionen ”syndare”. Syndare är

”Kvar blir en splittrad kyrka som gått ordentligt vilse – i sin önskan att vara alla till lags.”

vi, men värdefulla och benådade sådana, eftersom samma pris betalts för varenda en av oss, nämligen Jesus på korset – Guds stora kärlek till oss människor.

Som kristna är vi satta att föra vidare den kärleken genom att visa varandra respekt och barmhärtighet. Men att välsigna sådant som i Bibeln definieras som synd – det är något helt annat.

Den som läst sin bibel kan tyvärr inte blunda för det faktum att utlevd homosexualitet definieras som synd. Jag li-

der verkligen med den medmänniska som är både kristen och sexuellt avvikande. Det måste vara fruktansvärt svårt, men min tro är att en homosexuell som vill hålla fast vid Guds ord kommer att bli om inte ”botad” så åtminstone välsignad i sin kamp. För Gud är ingenting omöjligt.

Jag och många med mig vädjar nu till kyrkans ledare att söka vägledning genom bön och genom Guds sanning. Blir beslutet att den lutherska kyrkan i Finland godkänner välsignelse eller vigsel av samkonade par, så kommer resultatet oundvikligen att bli en massutskrivning ur kyrkan. Kvar blir en splittrad kyrka som gått ordentligt vilse – i sin önskan att vara alla till lags.

TANJA HOLMBORG
Leplax

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Insändare måste förses med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall.

Standardlängden för de kortare insändarna är 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna. Insänd text returneras inte.

Radbytet är en längre insändartext med bildbyline som rymmer 2 000 tecken. Vill du skriva ett Radbyte bör du kontakta redaktionen på förhand.

MÄNNISKOVÄRDE

”Är vi 78-åringar en tillgång eller en belastning? Är kroniskt sjuka och vårdkrävande en tillgång eller belastning?”

Alf Svensson i tidningen Dagen om människovärde.

USA DÖDSSTRAFF

Evangelikala för dödsstraff

Stödet för dödsstraff sjunker stadigt i USA och är det lägsta på 40 år. Men bland evangelikala kristna stöder fortfarande sju av tio dödsstraff.

Bland så kallade mainline-kristna protestan-

ter är sex av tio för dödsstraff. Bland katolikerna är motståndarna fler (46 procent) än anhängarna (43 procent). Vita katoliker är mer benägna att förespråka dödsstraff än vad ickevita katoliker är. I mitten av 1990-talet förespråkade som mest 80 procent av amerikanerna dödsstraff.

MÄNNISKOR MED albinism i Tanzania är förföljda på många sätt. Juliana är en av dem som inte får en barndom präglad av frihet. FOTO: KATRI KUUSIKALLIO

Och så var det prästen som spikade på ett uthus tillsammans med drängen och rätt var det var slog prästen sig rakt på tummen med hammaren. Prästen konstaterade kallt: – Säg du.

Stöd till de mest utsatta

Kidnappingsförsök, lemlästning och gravskändning – människor med albinism i Tanzania är utsatta för stora risker och enorm vidskepelse.

TEXT: **ULRIKA HANSSON**

Juliana är den lilla flickan på fotot som har ovanligt ljus hud och blont hår. Hon bor i nordvästra Tanzania och lider av albinism. Hennes föräldrar får alltid hålla ett extra öga på henne eftersom hon riskerar att utsättas för olika övergrepp. Hon har till exempel redan klarat sig undan ett kidnappingsförsök.

– Det finns en stark tro i vissa regioner i Tanzania att personer med albinism har magisk kraft. Man tror exempelvis att amuletter eller brygder gjorda av någon kroppsdel från en människa med albinism ger lycka och framgång, berättar **Charlotte Steffansson** på Finska Missionssällskapet.

Hon berättar att en kroppsdel kan vara värd 800 dollar och en hel kropp 75 000 dollar. Samtidigt ser många albinism som en förbannelse eller något förhäxat. Myterna är med andra ord både positivt och negativt laddade, men de leder alla till samma överväld mot dem som är födda med den här genavvikelsen.

– De här myterna har uppkommit på

grund av att man inte har kunskap om fenomenet. Det kan vara mycket skamfyllt att få ett barn med albinism, och många ser det som ett straff för någon missgärning. Det förekommer också berättelser om barn med albinism som blivit dödade redan vid födseln.

Finska Missionssällskapets fasteinsamling går i år till arbetet för att underlätta livet för människor med albinism i Tanzania. Landet har nämligen bland det högsta antalet människor med albinism i världen. Albinismen beror på en genavvikelse som gör att kroppen inte bildar färgpigmentet melanin. Personer med albinism lider ofta också av nedsatt syn.

Kyrkan gör mycket

Charlotte Steffanssons föräldrar var utsända som missionärer i Tanzania, och hon bodde därför delvis i de berörda områdena från 1994 till 2002.

– Trots att de också då var diskriminerade på olika sätt, såg man ändå ganska ofta människor som hade albinism. Det är egentligen från början av 2000-talet som de fått utstå väldiga problem och är hotade till livet i vissa delar av Tanzania. Många av attackerna sker på landsbygden och är därför svårare att komma åt, men myndigheterna har ändå fått upp ögonen för problemet, säger Steffansson.

För två år sedan förbjöds medicinmän som uppmuntrar till förföljelse, och kyrkan gör ett kontinuerligt arbete för att upplysa folk om vad albinism innebär.

– Myndigheterna i Tanzania har

bett kyrkan om hjälp. Och kyrkan gör mycket, så det finns hopp. Den kan bekämpa vidskepelse och hjälpa människor att komma över räddlor. Vidskepelse blir man inte av med endast genom lagar och förbud, utan man måste få folk att förstå att det är fel att ta någons liv.

Den lutherska kyrkan i Tanzania har en stark ställning. Den är också en kyrka som växer med cirka tre procent om året.

– Det är viktigt i sammanhanget att det är tanzanianska präster, som förstår kulturen och traditionerna, som åker ut till byarna och pratar om vad albinism är. Kyrkan är en föregångare i att motverka diskriminering. Det är bland annat det här arbetet som pengarna från vår fasteinsamling går till.

– Visst kan man anse att kyrkan, när den vill förändra attityderna bland lokalbefolkningen, försöker ersätta ett tankesystem med ett annat. Men kyrkans tankesystem lyfter fram att vi alla är skapade till Guds avbild, och försvarar de mänskliga rättigheterna, påpekar Steffansson.

Skyddat boende

Det är bara två procent av dem som har albinism i Tanzania som når en ålder över 40 år.

– Hudcancer är väldigt vanligt eftersom deras hud är så känslig för den starka solen. Men med kläder, hattar, solkräm och vård av dem som insjuknar i cancer kunde man förbättra förhållandena märkbart.

”Vidskepelse blir man inte av med endast genom lagar och förbud.”

Charlotte Steffansson

Kyrkan har bland annat understött ett statligt center i Shinyanga som har plats för cirka 120 barn med funktionshinder eller albinism. Just nu bor det dubbelt så många barn där. I närheten av centret finns också en skola. Problemet för många barn med albinism är att de inte kan gå i skola som andra eftersom riskerna att de ska bli kidnappade eller överfallna är för stora. Därför låter många föräldrar sina barn växa upp på centret.

– Kyrkan har sett till att lokalerna renoveras, att personalen får utbildning och att det finns mat.

Skyddade boenden är ändå ingen långsiktig lösning eftersom det innebär att barn växer upp utan sina familjer. Förhoppningen är förstås att fördomarna och därmed farorna ska upphöra så att människor med albinism får bli en naturlig del av det övriga samhället.

FASTEINSAMLING

• **Finska Missionssällskapet**s fasteinsamling hjälper i år barn med albinism. Målet är att de ska kunna gå i skola och leva i tygghet ute i samhället.

• **Lutherska kyrkan** i Tanzania jobbar med att förändra snedvridna föreställningar och ge saklig information om albinism.

• I **Shinyanga** har kyrkan understött ett statligt center som hjälper funktionshindrade och barn med albinism. På centret råder det brist på det mesta.

• **För 5 euro** bidrar man exempelvis med ett ABC-häfte, för 10 euro ett hälsorådgivningsbesök, för 20 euro en bibel på det egna modersmålet och för 30 euro en skoluniform.